

1928 március 27.

sztyán mentem utánam kiáltott: ó fiu, Pinkusz, a szusz marhakeresmondotta, hogy névérének néhány Bécsebe és amikor a vasut felé való elcsuszott és ki-

tott — nem akar- ttem én ettől a fivérem miatt. A fivérem nem mert a jövő hé- leségül veszi Ra- yát.

m nagy csodálko- ragadtam egész- rővel, hogy fel- hogy bátyjának Welt, bizonyára. A leány most négis csak Chai- zt hiszem ez a ett, amikor el- t. Már nem em- itam reá, csak futottam végig harban és hideg- el neked, mit

ber, szegény fru zva.

ez nem közönsé- hiszen ismered letemnek legna- z és azt hiszem nedvélyem. Mir- te ez a leány és egörülök, vagy id el, ugy ismer- izsgálom éneket om egyik-másit m vak a szere- lttam azt a két thatna hennin- olyan akadályok el lehet tüntetni, hoz, hogy föl- ahol vagyok, sság bennem, a magam szá- t. Engem csak lhöz sujítani: a

ezek.)

Ilyegző
ilyegző párnával
lyegzőt a leány
ATZ nyomda és
Regina Maria 37.

gánsabb

nyokat

nească
nél — Cluj
No 14—16.

lön

לון ארטה
lényeges
dén már

nyilik.

degeknek
al szolgát,
sztmárton)

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Sír. Baron L. Pop 10
SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Ejeli telefon (nyomda) 2-02
ELŐFIZETESI ARAK:
Egész évre 1150 Lei
Félévre 600
Negyedévre 300
Egy hóra 110

XI évfolyam * 68. szám
1928 március 22 Csütörtök
* 568 N. szám 1 *

Cenzura: Cencia

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP



Ipari és erkölcsi racionalizálás

Valamely ország, vagy kontinens faunája és florája, annak égő, vagy halvány színeiben, változatos, vagy sivár faji előfordulásai nem véletlenségek eredménye, hanem a talajviszonyokból, a humusz-rejtelt anyagcserejéből nyeri gyökereit és tulajdonságait. Természetesen: nap, víz, levegő, emberi munka, sőt, szintén hozzájárultak az illető flora, vagy fauna fejlődéséhez, melyekben kifejlődéséhez. Ami a természetben törvény, az törvény az emberi társadalomra, a fajokra és nemzetekre vonatkozva is. Giddings, a modern szociológia egyik alyamestere, az emberi társadalom kifejlődését a gazdaságföldrajzi adottságokra és az embernek a gazdaságföldrajzi adottságokra való hatására vezeti vissza.

Ebből a tudományos szemzőből nézve a jelen idők legtelemtársabb ereji problémáit, így elsősorban a termelési és gazdasági problémákat; világos, bár részleteiben nem tökéletes magyarázatát adhatjuk a korszakalkotó törekvéseknek, melyek ép azért korszakalkotóak, mert gazdasági természetűek, tehát az emberi élet alkatjának, a kultúra és civilizáció florája és faunája mindenkori alakultának, színeződjenek: a gondolkodásnak, észleléseknek, erkölcsi felfogásoknak is alakulói, formálói egyben.

sadalmi béke és harmónia hatalmas alkotóerejét is belevézi. És színtel erkölcsi racionalizálást is végez, erős gátat emel annak a korrupciónak, mely mindig nacionalista szótalokba burkolózik, mely erkölcsöt prédikál, hogy ezen „erkölcs” mögött nemtelen privilégiumokat konzerváljon s a saját maga figyelmét is elterelje arról, hogy a saját humuszában a fenntartó elemek kifogytak, viszont sem az erő, sem a bátorság nincs meg benne ahhoz, hogy ezt beismerje.

Nemország ipara eddig csak a technikai racionalizálást vitte keresztül, de politikai irányzatának balfelé todulásával, erős szociális érzékenységgel s egyéb kapcsolatok révén is, egészen bizonyos, hogy a társadalmi racionalizálás példáját is követni fogja. Ennek különben olyan nagylelkű tudós a profétája Németországban, mint Werner Sombart, aki legújabb művében, ebben a kimondottan polgári szempontoktól vezetett műben hangsúlyozza, hogy a kapitalizmus az önmaga fejlődését és megmentését csakis a technikai és társadalmi racionalizálásban találhatja meg. Sőt az sem lehetetlen, hogy az Angliában nagyon tisztelt és nagyrabecsült Werner Sombart könyvei voltak olyan mély hatással az ipari vezetőkre, hogy megvalósulás stádiumába kényszerítettek a valóság megfigyeléséből felépített elméletet.

Franciaország ipari helyzete ma még meglehetősen zavaros. Mint minden politikai érzékenységtől és szenvedélytől

fűtött nép: nagy hajlama van arra, hogy a politika útján igyekezzen szociális zavarait rendezni. Ez saját forradalmi tradícionizmusának álka. Franciaország egyelőre az antracionális örvényben szedeleget: most nyogi nacionalista szedeleget „erkölcsöt”, a korrupciót és panamá. Ipari és társadalmi válság, mint lázrozsza a beteg arcán, arias és hazafias üzletekben tör felszínre, mint Poincaré és Millerand urak elzászi panamá bizonyítják, amelyek alighanem a mélységig meg fogják rázni politikai életet. A korrupció, panama és ikerest- verük: a nacionalizmus kétségkívül nem a racionális erők játéka. Nem terapia a válság ellen, hanem inkább erjesztő gomb véres forradalmi mazmák kitermelésére. A francia nagyipar nem racionális, hanem panamázak. Ha a politikai élet balrafordulása ebben az országban nem fog parázálni, ugy a társadalmi és ipari racionalizálás útja itt véres harcokon keresztül fog vezetni oda, ahova Anglia bölcsői rázkódtatás nélkül viszik el népüket.

Ez is korjelenség és azért kell fejlegyezni, mert az Angliában végbemenő „racionálizálási” folyamat ellenpólusa s öles világot vet a „másik ut”, a bölcsesség és tudás híján való ut képviselőire. A magyar parlamentben felállott egy gróf és az erkölcsök és a közélet elkorruptálódása ellen kérte, hogy — szigorítsák meg a házassági törvényt. A televény megjavítása helyett a fauna színének átfestését javasolta. És az ambiciózus gróf nem áll egyedül hazájában, sőt tökéletes kifejezője az ottani politikai élet irányvesztettségének, fascizmussal kacérkodó neo-feudalizmusának. Holott, a hájszál-

esövességi törvény kényszerereje folytán ma már Magyarországon is átszerveződtek a termelési viszonyok, a vasipari termelés például a békebeli nivóra emelkedett. De a politika, amely irtózik a saját jövődjével törődni és teljesen a pillanatnyi hatalmi mámor szédületében el: nem engedi, hogy a társadalmi és ipari racionalizálás útján keresztül egy új és egészségesebb erkölcsi világ szőlittasson életre. A rothadó, szines virágszirmokaf akarja gyógyítani, bebalzsamozni, konzerválni, hogy gomblyukszenvedélyét kielégítse. A vége? Csak irracionális meg- rázkódtatás lehet, amely végül is észbe- kapáshoz vezet, ha későn is, ha nagyon fájdalmasan is.

Anglia racionalistái régen tul vannak az ilyen kísérleteken. Tudják, hogy az igazi szabadság, erkölcs, kultúra és béke: a jó talaj és kiegyenlített, békés termelési viszonyok eredményei. Aki új erkölcsöt, új vidámságot, új fényt és új gazdaságot akar, annak a korhadás miázmát kell megölnie és a tulszított robbanásra kész energiákat kell akumulálnia a racionalizált termelés, a simán, boldogan futó, gazdaságot ontó gépek számára.

Anglia vértelen forradalma: mementő. Senki se higye, hogy hatása alól kivonhatja magát, akár polgár, akár proletár. A francia forradalom eszköze is megtette a maga körforgását és sok zavart élt tul addig, míg anyagi és erkölcsi struktúrájával intézményesen bekerült a polgári törvénykönyvekbe. Amíg racionálizálódot. Az új angol forradalom a racionalizáláson kezd: győzelme tehát rövidebb időn belül van biztosítva.
Salamon László

A nemzeti parasztpárt vezérei nem hiszik, hogy sor kerül Gyulafehérvárra

Maniu Gyula, Aurel Dobrescu, D. R. Ioanitescu, Gh. Popp, Bocu Sever, Macarescu es Georgian képviselők nyilatkoznak az Uj Keletnek a helyzeiről

(Bucuresti-Bukarest, március 21. Az Uj Kelet tud.) Az események szédítő ütemben halmozódnak fel az utóbbi két nap alatt. A grandrozus bukaresti nagygyűlése, Maniu Gyula két egymást követő audienciája a régenstanács előtt, az ellenzéknek a parlamentből való visszavonulása utolsó aktusai voltak a küzdelemnek, amelyet a nemzeti parasztpárt már megakulásától kezdve vezet a liberálisok ellen és amely a „campana de rasturnare”, a kormánybuktató kampány folyamán a különböző országrészekben rendezett gyűlésekben nyert kifejezést. A bukaresti maniesztáció, a kormány ellen indított harc utolsó stációja a legtökéletesebb rend jegyében zajlott le, de a parlamentből való kivonulással az ellenzék demonstrálni kívánja, hogy a harc következő fázisában már nem a politikai küzdelem normális fegyvereit fogja használni és akcióját a parlament falán kívül tervezni befejezni.

A nemzeti parasztpárt most megkezdte a gyulafehérvári gyűlés előkészítését. Ma délelőtt még egy utolsó ülést tartottak a klubhelyiségben a párt parlamentáris és a végrehajtóbizottság tagjai, a délutáni és esti vonatokkal pedig haza utaztak választókerületeikbe, hogy a tömegk felvonulását

megszervezzék. Maniu rendkívül optimista nyilatkozatokat tett az utóbbi napokban és általában szokatlan derű és jókedv sugárzott a nemzeti parasztpárt képviselőinek arcáról a bucsuzás pillanataiban. Nyilván kellett valaminek történnie, amely ezt az op-

timizmust indokoltá teszi, nyilván olyan események is történtek a kulisszák mögött, amelyekről nem vett tudomást a közvélemény és amelyek csak eredményeikben fognak majd megmutatkozni.

Nyilatkoznak a pártvezérek

Kedden délután három órakor az egyetem épületével szemben, a Carol-teremben rendezett banketten bucsuztak el egymástól a párt vezetői és képviselői. Felhasználtuk az alkalmat arra, hogy megszólaltassuk az ellenzék vezéreit és megkérdezzük, mit várnak az elkövetkezendő öt hét eseményeiről. Csokorba kötve alább adjuk a vezérek válaszait, amelyek eléggé pregnánsan fejezik ki a hangulatot, amely a vasárnapi és hétfői események után a párt vezetőin urrálett. Ime a nyilatkozatok:

Dr. Aurel Dobrescu, a fogarasi népvezér
— Várjuk a régenstanács döntését. A liberálisok, ha nem is akarták látni, akkor is meg kellett győződjeneik arról, hogy az utóbbi tíz év alatt min-

den megváltozott ebben az országban. A vasárnapi gyűlés bebizonyította, hogy nemcsak az erdélyi, hanem a reggati parasztság is van már politikai öntudata és hogy ez az öntudat mellettünk nyilatkozott meg.

— Április 22-ikén már valóban tavasz van és a népmegmozdulások min- denütt történnék. A fűmegek életét elsősorban a materiális motívumok irányítják és az országban ma olyan hallatlan szegénység uralkodik, hogy a tömegakarát esetleges erőszakos el- távolítások a kísérlete is könnyen ka- taklizmákhoz vezethet.

D. R. Ioanitescu
— Vasárnap utoljára történt az meg, hogy alávettem magamat a pártvezetőség utasításának, bár a 30.000 főnyi ilfovi és vlascai paraszttöme-

amely, vasárnap felvonult a fővárosban, mást akart, mint a vezetők. Csak az aki nem ismeri a tömegekben rejlő erőt, csak az kétkelkedhetik még a küzdelemünk kimenetelében. A régenstanács nem adhatott más választást hétfőn Maniu Gyulának, de én biztos vagyok benne, hogy nem jutunk el Alba Juliáig.

Gh. Popp, Szolnok Dobokamegye képviselője

— A harcot, amelyet a kormány ellen indítottunk, a végletekig akarjuk vinni. Ez a harc ma már nem is annyira a hatalomért megy, hiszen a liberálisok, bármikor átadnák azt nekünk, ha elfogadnánk azokat a feltételeket, amelyeket a folytonosság szóban lehet összehangolni. A harc most a feltétel nélküli uralomra kerülésért folyik és nekem az a hitem, hogy vagy mindent, vagy semmit.

Bocu Sever

— Az előkészületeket megtesztük ugyan a gyulafehérvári gyűlésre, de nem hiszem, hogy sor kerülne rá, mert addig a kormány feltétel nélkül megbukik. Ha nem, úgy módját fogjuk ejteni annak, hogy fizikai erővel távolítsuk el helyéről. A képviselők azzal az utasítással szednek szét, hogy nyolc napon belül állapítsák meg minden község hány emberrel képviselteti magát a gyulafehérvári gyűlésen, ha természetesen sor kerül rá. Én már megcsináltam ezt a műveletet. A Bánság 35 ezer embert indít utnak gyalog Gyulafehérvár felé. És el fogjuk söpörni a kormányt.

Macarescu, Neamt képviselője

egy kissé tartózkodóbb a nyilatkozatában.

— Gyulafehérváron — mondja — nem szavakkal, hanem tettekkel fogjuk megbuktatni a kormányt.

Georgian, Putna képviselője

— Nem akarom hinni azt, hogy a kormány meg fogja kisérelni a gyulafehérvári gyűlés megakadályozását, a tömegek elemi erővel megnyitkozott akaratával szemben. Ez könnyen katasztrófákra vezethetne és a kormánynak érdeke az, hogy elébe vágjon minden olyasminnek, ami forradalomhoz vezethetne...

Végül

Maniu Gyulát

kérdeztük meg, aki Cieso Pappal és a többi vezetőkkel kocintgatott éppen az asztalán, Maniu ebbe a rövid mondatba sűrítette mondanivalóját:

— A nemzeti parasztpárt győzelme soha ilyen közel nem volt, mint most...

Féltőkért véget a bucsubéd. A képviselők kezét szorítanak egymással, meghatottan, innepélyesen és valahogy ezekkel a szavakkal válnak el egymástól:

— A viszontlátásra, Bukarestben, vagy valahol utban Gyulafehérvár felé!

SELECT MOZGO BARBARA, a puszták leánya c. filmet
Műsoron kívül: Mussolini élete (első fejezet)
Jön: Lily Damita Antonia c. filmben, Lengyel Menyhért darabja nyomán

Hogy született meg a zsidó legió

A Bécsben megjelenő Menora folyóirat most közli folytatásokban Wladimir Jabotinszki háborús emlékiratait. Ezek az emlékiratok már előzőleg jidis és angol nyelven megjelentek.

Egy téli estén, amikor odakint az utcán esővel vegyes hó hullott, valaki bekopogtatott az ajtómon és közvetlenül utána egy szegényesen öltözött fiatalember lépett a szobámba és egy piszkos papirdarabot tartott előlem. A papíron ráösmertem az egyik barátom írására, aki Jafában maradt. Héberül volt írva a következő néhány szó: „Ez az ember Harry First. Megbízhatós benne.”

Harry First beszélni kezdett:

— Palesztinából jövök. A palesztinai munkások értesültek arról, hogy Ön egy zsidó légiót akar alapítani. Megbiztat engem, hogy Önhöz utazzak és hogy tudassam Önnel, hogy a palesztinai munkásság Önrel tart. Csak ne engedje magát megfélemlíteni. Ez az első, amit tudomására akarok adni. A másik az, hogy a magam személyében rendelkezésre állok. Beszéljek jidisul és angolul. Tagja vagyok a Poale Cionnak és ösmérem Whitechapelét. Es most parancsoljon velem.

— Menjen Whitechapelbe és beszéljen az ifjúsággal — válaszoltam én neki. Fölalott és ment.

Es két esztendőn keresztül Harry First fáradhatatlanul agitált a Whitechapel-i műhelyekben, vendéglőkben, bizottságokban, nyilvános népgyűléseken, egy szóval mindenütt. Kiválasztott egyes embereket azok közül, akik a zsidó légió hívei lettek, bemutatta őket nekem és tovább dolgozott. Whitechapel legismertebb alakjai közé tartozott, szerették és gyűlölték, — gyűlölték: nagyon is érezhető okokból, de szerették, mert még az ellenfelei is kénytelenek voltak respektálni, nyugodt és udvarias kitartását és igénytelen szegénységét. Amikor a légió megalakult, felöltötte a Khaki egyenruhát és csöndesen és hűségesen szolgálta le a maga két esztendejét Palesztinában. Nem törte magát tisztségek után és még hozzám is csak nagyon ritkán jött. Aztán eltűnt és még ma sem tudom, hogy hol van. Talán valaki megfogja mutatni neki ezeket a sorokat: „Salom Harry First néked, aki egyike voltál azoknak az „Ösmertelen katonáknak”, akik a történelmet csinálták. Csak ti egyedül vagytok azok és nem mi.

Whitehallban ahonnan Anglia a félvilágot kormányozza, az angol kormány egy propaganda különítményt alakított. Az élen Lord Newton miniszter állott. Mr. Mastermann az egyik ösmert angol újságíró jelentést küldött nekem a légió tervéről és Lord Newton fogadott engem.

— A gondolat talán jó, — mondta nekem. — Természetesen halottam és olvastam már a „Cionista hadtestről”, de hát miköze ennek az ön propaganda különítményéhez?

— Egy kérdés: Súlyt helyez Ön a semleges zsidókkal való viszonyunkra?

— Igen, válaszolta a Lord. — Azonban sajnos, a semleges zsidóságnak magatartásával nem vagyunk megelégedve. Hébról-hébre megkapom az amerikai zsidósajtó cikkeit fordításokban... nem tudom őket megérteni. Talán a mi hibánk az, hogy az orosz kormány hm... hm... nem olyan egészen modern?

— Lord Newton hagyjuk ezt, hogy hibásak, vagy nem hibásak. Beszéljünk inkább a tényekről. Az Önök győzelme meg fogja erősíteni az orosz kormányrendszert és ez egy olyan tény, amelyet Anglia nem tud eltüntetni a világból. Anglia legfeljebb ellensúlyozni tudja, ha akarja.

— Ugyan mivel?

— Csak egy dolog van a világon, amit a zsidó jobban szeret, mint amennyire Oroszországot gyűlöli: Palesztina. Csak a végtelen nagy szeretet jegyében lehet a nagy gyűlöletet elfelejteni. Más mód nincs rá.

— Vagyis ezzel azt akarja mondani, hogyha az angol kormány nyilatkozata megjelenne a cionizmus érdekében, akkor?

— Akkor az amerikai zsidók még mindig azt mondanák: szép-zép, de mit jelent egy nyilatkozat minden tényleges tett nélkül? Lássa a háboru elején szálló igévé vált ez a szó: egy darab papírrongy. Ez a szó népszerűvé lett. Nyilatkozat, — jó, — de a nyilatkozatot tetteknek kell követnie.

— Mit ért Ön tettek alatt?

— Egy zsidó hadtestet, amely résztvegyen Palesztina meghódításában.

— De hiszen még senki sem tudja, hogy mikor vonulunk Palesztina ellen és Lord Kitchener, maga azt hiszi, hogy soha.

— Egy hadsereg nem nő ki egyetlen éjszaka alatt a földből. Ha esztendőre szüksége lesz rá, akkor már ma meg kell kezdeni a szervezését. Es ami Lord Kitchenerrel illeti, bizonyos, hogy téved.

— Gondolkodni fogok a dologról — válaszolta a Lord.

Mr. Joseph Khing egy liberális képviselő az alsóházban meginterpellálta a minisztert, van-e tudomása arról, hogy egy orosz újságíró Whitechapelben egy zsidó légió megalakítása érdekében agitál és, hogy vajjon van-e ennek az orosznak valamiféle ilyen megbízása a kormány részéről.

Írtam neki: „Mielőtt egy ember és annak gondolatait megtámadná, hallgassa meg őt.”

Találkoztunk a liberális klubban. Amikor a klub előcsanakába léptem, észrevettem, hogy egy sárga sovány úral beszél, akinek meglehetősen rosszindulatú, félig Torquemada, félig mészáros arc volt. Mr. Khing fejbőlintással

Felmentették a lázadással vádolt kolozsmegyei mócokat

(Cluj-Kolozsvár, március 21. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék negyedik székfője ma reggel kilenc órákor folytatta a kolozsmegyei Rakitele község 60 paarsztgazdájának lázadási monstereperét. A vádlottak kihallgatása csak a déli órákban ért véget, akik általában egyforma vallomást tettek. Tagadták, hogy Susman községi bíró lett volna, aki felbujtotta őket a lázadásra. Kivétel nélkül azt vallották, hogy csupán tiltakozásképpen vonultak ki az erdőbe, hogy figyelmeztessék a fakitermelő cég alkalmazottait arra, miszerint az erdőkitermeléshez egyesgyedül Rakitele község lakosságának van joga. A vádlottak tagadták, hogy erdészakot akartak alkalmazni az erdőőrökkel, valamint az erdőkitermelő cég munkásaival szemben. Csupán az egyik vádlott, egy Lázár Tódor nevű félkegyelmű paraszt ellen hangzottak el terhelő vallomások, amelyekből kitűnt, hogy Lázár baltájával fenyegette meg az egyik erdőőrt.

köszöntött felém. A sovány gentleman félrefordult. Elbucszultak egymástól és Mr. Khing egy pamlaghoz vezetett engem.

— A barátaim nagyon panaszkodnak Önre, — mondotta nekem. — Ugy látják, hogy már anélkül is izgalom a hangulat a katonasághoz bevonult külföldiek ellen, uccán és a sajtóban egyaránt és most aztán Ön is jön és meg csak éleszli a tüzet.

— Mondja meg nyíltan nekem Mr. Khing: Meg fog szünni a lázadás, ha én elűnök?

— Sajnos, nem. Nem tagadhatom, hogy a tömeget lázítja az, ha egy csomó fiatal, egészséges embert lát, akik közöttünk élnek és mégis...

— Hát kérem Mr. Khing. Tegyük föl, hogy az ön tervem rossz. Nos adjon nekem tanácsot, hogyan lehet kivétel nélkül találni? Tétlenül nézzük-e, hogy hogyan fejlődik Angliában a legveszedelme sebb fajgyűlölködés, — azoknak az embereknek a gyűlölete, akiknek meg kell halniuk, azok ellen, akiknek meg van engedve, hogy éljenek?

— Ezzel nem mondt nekem újat, — válaszolt Mr. Khing. — En magam is azt mondtam a barátaimnak, hogy legjobb volna, ha a külföldi zsidók közül nagy számmal jelentkeznek az angol hadseregbe, úgy ahogyan, ami fiaink teszik...

— Ezzel már tévedésben van. Ez igazságtalan követelés volna.

— Miért?

— Mert óriási különbség van az Önök „fiat” és ezek között az idegenek között. Az Önök fia, angolok: Ha Anglia győz, az Önök népe meg van mentve. A miénk, zsidók: ha Anglia győz hatmilliónyiian a testvéreink közül a pokolban maradnak. Nincs joga ugyanolyan áldozatot követelni, amikor a reménység nem ugyanaz.

— Tehát mi az, amit Ön akar?

— Egy kompromisszumot. Jog és igazság szerint, Ön csak két dolgot követelhet a külföldi zsidóktól. Először azt, hogy Angliát, mint azt az országot, melyben él, megvédelmezzék. Másodszor, hogy harcoljanak Palesztina felszabadításáért, mert ez az ő otthonuk lesz. Ez az én háborus programom az Ön barátai részére.

— Ön egy álmodozó, — válaszolt nekem hirtelenül.

— Rámutaltam a liberális klub falain függő portrékra.

— Ezek mind álmodozók voltak...

— Az ügyész fenntartja a vádat

A délutáni tárgyalást három órákor nyitotta meg Petrovan elnök, aki Boca ügyész rövid vádbeszédében összegezte a vizsgálat eredményét, majd végül a vádlottak, valamint a tanuk vallomásából a következő konkluziót vont le:

Rakitele község lakói közül a jelenlévő vádlottak Susman Tódor községi bíró felhívására összegyűltek a községhez a előtt, ahol elhatározták, hogy ki fogják úzni a rakitelei erdősegből a fakitermelő cég alkalmazottait, ha kell, erőszakkal is. Előre elkészített terv szerint körülvették a faermelő cég munkásait, valamint az erdőőröket és baltákkal, valamint husángokkal felfegyverkezve, Susman bíró vezetése alatt, erőszakkal rávettek az őrálló erdőőröket, hogy adják át a fegyvereiket, továbbá a munkásokat, hogy adják át szerszámaikat. Az ügyész elejti Lázár Tódor ellen az életveszélyes

Butoránleszállításra
határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát
olcsó és jó butort
Eösendorfer, Sängl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann
zongorát, pianinót,
akar vásárolni, ne sajnálja az utat Maresvásárhelyre és tekintse meg
Székely és Réti
butorgyár Rt.
hatalmas raktarait Hiteles egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Urania mozgó közkívánatra ma utoljára
Patt és Pattachon közkedvelt komikusok
Pelikánia királya
elsöbrangu vigjátékukban. 2 órai bevetés. Monopol Ero

Csütörtök
A K védő
Bucarest
ket hete a ringenek a a lakások ulán ujab napvilágot, mar kider, különnek. iroda is je számol be leti szerző, mumi évi 3 hosszabbitj
A ne fogl
Brüsszel, előtt kezdő szövetségi se, melyne zolásága m nöktele ala A kisebb Pehár Gyula aki a Dieh hozzá, köv orvosolja a védekeit. P utóállamé játszó ki A bizotts nagygyűlés váradi és rocitások t
Egy kom
(Cluj-Kolozsvár, március 21. Az Uj Kelet tud.) Kelet már munista kl flagranti ké tueleket a nagyváradi gátások” u hortönébe s tal Lénárt, nüköket, W derika gépi kásothton Rezsó ügy várra. Az csak Léná Weisz Jolá látkán fi vezettekkel gese miatt
Kertész egyik ös azt a m anélkül akár ker
Ugyanek S. álásnék büne az. h szervezeti t arra kérte, vezzen nek napon kere vetkezmény fiatalember leugrott a sodik emel azakszervez gának tit anélkül az lenne ellen látogatásár találta őket a rendőrsé manggal lát
A nagyva ség a mai

A kislakásokat továbbra is védelemben részesíti a lakás-törvény

Bucaresti-Bukarest, március 21. Közel két hete a legkülönbözőbb verziók keringenek a fővárosi és vidéki lapokban a lakáskérdés rendezéséről. Nap-nap után újabb hiteles információk látnak napvilágot, amelyekről azonban csakhamar kiderül, hogy minden alapot nélkülöznek. Ma végre a hivatalos távirati iroda is jelentést adott ki, amely arról számol be, hogy mindazokat a lakbérleti szerződéseket, amelyek után maximum évi 30 ezer lej bért fizetnek, meghosszabbítja az új törvény.

A hivatalos Távirati Iroda értesülése azonban ebben a formában nem fedti a valóságot. Bukaresti munkatársunknak az igazságügyminisztériumtól szerzett közvetlen információja szerint azok a lakások fogják továbbra is élvezni a védelmet, amelyeknek békebeli évi bére nem haladta meg az évi 1000 lejt, illetve 1000 arany koronát. A meghosszabbítás időtartamáról és a lakbérletelés mérvéről a csütörtöki minisztertanács dönt.

A népszövetségi ligák uniója ismét foglalkozik a román eseményekkel

Brüsszel, március 21. Pár nappal ezelőtt kezdődött meg Brüsszelben a népszövetségi ligák bizottságának gyűlése, melynek keretében a kisebbségek bizottsága Madame Backner van Bosse elnökelete alatt is összejött. A kisebbségi bizottság ülésén először Pekár Gyula magyar delegátus beszélt, aki a Dickinson-féle jelentéshez szólott hozzá követelve, hogy a Népszövetség orvosolja a 40 milliónyi kisebbség szenvedését. Pekár rámutatott arra, hogy az utódállamok agrártörvényei miképpen jászzák ki a kisebbségek jogait. A bizottság a júniusban lezajló hágai nagygyűlés napirendjére kitűzte a nagyváradi és kolozsvári rombolások és atrocitások ügyét is.

A román delegáció azt javasolta, hogy a bizottság kisebbségi ligái csak a bekezdések és a kisebbségi szerződések kereteiben mozoghassanak. A bizottság azonban a román delegátusok javaslatát elutasította. Villani olasz delegátus elnökelete alatt a politikai bizottság az optáns-ügy elvárszével is foglalkozott. Pekár Gyula hozzászólásában döntő intézkedést kért arra nézve, hogy aki a júdicumban előre megverve éri magát, az ne menekülhessen a politikum védőszárnyai alá. A kérdés tanulmányozására egy bizottság kiküldését javasolta, amit, dacára a román delegáció heves ellenzésének, a bizottság végül is kiküldött.

Egyre növekszik a nagyváradi kommunista összeesküvésben letartóztatottak száma

(Cluj-Kolozsvár, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amint azt az Uj Kelet már közölte, a nagyváradi kommunista klub leleplezése alkalmával in flagranti kapott munkásokat és intellektueket azonnal letartóztatták és a nagyváradi rendőrség történt "kihalgatások" után a kolozsvári hadbírósg börtönébe szállították. Az első transporttal Lénárt Árpád, Freund Lajos mérnököt, Weisz Jolán és Schwartz Friderika gépirőnököt, Latzó Jolánt, a munkáshon pénzbeszedőjét és dr. Kertész Rezső ügyvédöt szállították át Kolozsvárra. Az ekkor letartóztatottak közül csak Lénárt Árpádot, Freund Lajos, Weisz Jolánt és Schwartz Friderikát tartották in flagranti, Latzó Jolánt a szervezetekkel való alkalmazotti összefüggése miatt tartóztatták le.

gyanusoknak talált személyeket tartóztatta le: Czeller Lajos városi tanácsost, aki egyébként a munkásszervezetnek is titkára. Máté Ernő hírlapíró, Lénárd Ilonka munkásleányt, Nagy Dániel, Tordai János munkásokat, Csizmadia Frigyes szabómeistert, akit a nagyváradi rendőrség állítása szerint a kolozsvári hadbírósg in contumacia 5 évi fegyházra ítelt. Letartóztatott továbbá egy Szenkovits Sándor nevű fiatalembert, aki állítólag Csizmadia Frigyes titkára volt. A letartóztatottak között van még Lefkovits Manó pincér, Steinhardt Izidor magántisztviselő és Kingán Viktorné magántisztviselő. Több idegen állampolgár is letartóztatott. De ezeknek a nevét a rendőrség nem közölte.

Hogyan történt a vallatás

A letartóztatottakat a nagyváradi rendőrség pincéjében vallatják és a hozzátartozók vallomása szerint a legszörnyűbb kínzásoknak vetik alá őket. Gembácz Frigyes, aki a nagyváradi városi tanács tanácsosa, kékre-zöldre verték. Gembáczot azért tartóztatták le, mert utlevelet kért, hogy elavozzék az országból, ahol nem tud munkához jutni. Fodor Kató gyári munkásnőt szintén letartóztatták, mert szállást adott Friedmannak, Jungbert Györgyöt, a nagyváradi pincérszervezet titkárát is lefogták, mert Friedmannal szervezeti kérdésekről beszélgetést folytatott.

Egy érdekes hadbírósgai tárgyalás

A letartóztatottak nagyrésze már a kolozsvári hadbírósg börtönében ül. Tegnap délelőtt a foglyok csoportja egy újabb transporttal szaporodott, amelyet a kolozsvári állomásról és a szakszervezetek kolozsvári klubhelyiségeiből tereltek be a hadbírósg börtönébe. Ezeknek a letartóztatásoknak az oka az, hogy Müller Kálmán a szakszervezetek Temesváron lakó elnöke, Ehling Lajos és Radix Károly az aradi szakszervezetek vezetőségi tagjai, Imre Aladár és

Kertész doktori pedig azért, mert az egyik összeesküvés feljegyzéseiben azt a nevet találták: „Kertész”, anélkül azonban, hogy neve mellett akár keresztneve, akár pedig más megjelölés lett volna.

Ugyanezért tartóztatták le Rosenfeld S. álásnéküli munkást, akinek egyetlen bűne az, hogy Friedmann Matyas szakszervezeti titkárhoz levelet írt, amelyben arra kérte, hogy Vasárhelyen állást szerezzen neki. Rosenfeld Sándort másfél-napon keresztül vallatták, amelyek következménye az volt, hogy a szerencsétlen fiatalember öngyilkossági szándékából leugrott a nagyváradi rendőrség második emeletéről. Friedmann Matyást, a szakszervezetek temesvári intézőbizottságának titkárát szintén letartóztatták anélkül azonban, hogy valami vád is lenne ellene. A főtitkár rokonainak meglátogatására jött Nagyváradra és nem találta őket otthon. Klein Albert pincért a rendőrség azért fogta el, mert Friedmannal látták az utcán.

Újabb letartóztatások

A nagyváradi sziguranca és a rendőrség a mai nap folyamán a következő



Széppe
varázsol

ELIDA

szappan, krém, shampoo, puder

Petan Anton bukaresti, illetőleg szebeni munkásvezérek egy kolozsvári hadbírósgai tárgyalásra jöttek, ahoza tanuként voltak megidéve. A tárgyalást, amelyen jelen kellett volna lenniök, kedden délelőtt tartották meg és azon a szakszervezetek kolozsvári titkára, Dán István, Katiána Mózesné, Herman Erzsé és Kömüves Samuné voltak a vádlottak. Az itt felsorolt munkások, illetőleg munkásnők ellen már 1927 június óta folyik hadbírósgai eljárás mert a Melissa-cukorgyár munkásai és munkásnői között egy a szervezeiből kivált munkás ügyében röpiratokat terjesztettek. A tárgyalást közel egy éve mindig a tanuk távollmaradása miatt halasztották el. A tárgyalás tanui közül Müllerrel élükön most megjelentek öten, azonban ezeket abban a pillanatban, amikor a kolozsvári állomáson kitétek lábukat a vonat-

ból, leartóztatták és a hadbírósg börtönébe szállították. A leartóztatásoknak legérdekesebb része az, hogy Dánék tárgyalását a tanuk távollmaradása címén újra elhalasztották holott a tanukat ugyanabban az órában kísérték be a kolozsvári hadbírósg börtönébe. A tárgyaláson pedig konstatálták, hogy a tanuk ismétellen távollmaradtak, miért is kettő-kettő ezer lej pénzbírsággal sújtották őket és elvezetési parancsot adtak ki ellenük.

A mai napig összesen huszonhét letartóztatottat kísérték be a kolozsvári hadbírósg börtönébe.

Az egységes szakszervezetek tanácsa az állandó letartóztatások és a letartóztatottakkal való bánásmód ellen ma távirtilag tiltakozott a belügyminiszternél és a nagyváradi rendőrség prefektusánál.

Beperelte az igazságügyminiszteriumot Bordeanu jasi biró,

akit Jasiból Désre helyeztek át, mert feimentette a rendőr inzultálásával vádolt antiszemita diákot

(Bucaresti-Bukarest, március 21. Az Uj Kelet tud.) A decemberi rombolásoknak érdekes epizódusáról számolnak be a bukaresti lapok. Enlkezetes, hogy az ordelyi hadjárat után a diákság Jasiban folytatta ott, ahol azt Kolozsváron és Bánffyhunyon elhagyta. A tüntetők rendszer sorokban fellejlőve a jasi zsinagóga ellen vonultak és azt a környező zsidó üzletekkel együtt összerombolták. A rombolások egyik diákvádlottját, I. Bordeanut a rombolások kapcsán rögtönítelő bíróság elé állították, nem a rombolásokban való részvétel vádjával, hanem azért, mert két, a karhatalomhoz tartozó katonát kövel megdobált. A rögtönítelő biró, G. Pompilian, a diákot feimentette a vád és annak következményei alól, azzal a végzéssel, hogy a katonákat örök kövek valahonnan fenntről hullottak alá.

riumnak ezt a döntését és igazságért beperelte a miniszteriumot.

G. Pompilian, a bíróság elé terjesztett feliratában többek között a következőket írja:

„Segédbírói minőségben ítéletet hoztam I. Bordeanu diák ügyében, akit a jasi ügyészség azért küldött rögtönítelő bíróság elé, mert hivatalos személy elleni sértést követett el két katoná ellen a december 10-ki diákvargások ideje alatt.

A miniszter ur, aki bizonyára úgy hiszi, hogy a diákot el kellett volna ítélnem, fegyelmi uton azzal büntet engem, hogy Jasiból Désre helyeztet át. Nem áll az az ellenem emelt vád, hogy én lelkiismeretlen és nem elég alapos munkát végeztem és az, hogy csak a tanuk egy részét hallgattam ki, akik közül többet hiányos tanuvallomást tettek. A rendelet még azt is mondja, hogy ha a jövőben is elkövetek még hasonló ítéletet, meg súlyosabb fegyelmi eljárást indítanak ellenem.

Az áthelyezett biró még azt fűzi a kéréshez, hogy nem hallgatták ki áthelyezése előtt, ami szerinte azt igazolja, hogy áthelyeztetése igazságtalan volt.

Az ítéletet azonnal megsemmisítette a felebbviteli bíróság, a diákot hat hónapra ítélték, majd a legfelsőbb katonasemmisítőszék az ítéletet egy hónapra enyhítette. Az ügynek azonban érdekes epizódusa következett ezután, amennyiben a Bordeanu birót Jasiból Désre helyezték át. A biró azonban sérelmesnek találta magára nézve az igazságügyminiszte-

hon
ilya
Monopol Ero

! HARISNYA !

Költött áru különlegességek. Kabát, mellény, angol pulover legjobban és legolcsóbban csak

Blatt-

ndl. — Cluj, Fő tér 13.

Irányárak:

Női melírt harisnya	— — lei 35
Női mouslin harisnya	— — lei 67
Női cérna fátol harisnya	— lei 97
Női selyem harisnya	— — lei 87

fenyegetés vádját, mivel megállapítást nyert, hogy csupán a tömeg befolyása alatt követle el a büncselekményt. Ezzel szemben Susman Tódor községi bíró ellen a lázítás vádján kívül a vesztegetés kísérletének vádját emeli, amelyet azzal indokol meg, hogy Susman bizonyos egyéni célok érdekében lázította fel a község lakosságát.

A védőbeszéd

Boca ügyész védőbeszéde után, dr. Dunca Jenő ügyvéd tartotta meg védőbeszédét. Röviden vázolta a rakitelei erdőki-sajátítás történetét, amelynek konklúziójaként leszögezte, hogy a község lakó-sait kijátszották, amennyiben csupán papíron osztották ki számukra az agrár-törvény által előírt erdőterületeket. Leszö-géz, hogy a falusi nép békés szándékkal vonult ki az erdőbe és ott egyáltalán nem lépett fel erőszakosan a fás-cég al-kalmazottaival szemben.

Francu Amos ügyvéd rövid védőbeszé-de után Cateneanu egyetemi professzor tartja meg védőbeszédét, aki antiszemita trapeológiaiával fűszerezte beszédét.

Minden hajnak természetesen a zsi-dók az oka, mert báró Bánffytól megvették a rakitelei erdőt — mond-ja Cateneanu professzor, az ismert antiszemita vezér.

Elvették a mi parasztjainktól az er-dőt — mondotta — és odaadták a zsidók-nak, hogy azok meggazdagodjanak be-től. — fejezte be védőbeszédét Cate-neanu professzor, aki csupán annyiban lév-d, hogy a rakitelei erdőt bárót Bán-ffytól a „Regata Mare” nevű erdőki-ter-melési vállalat vette meg, amelynek rész-vényesei legnagyobb részben Románok.

Cateneanu professzor védőbeszéde után dr. Hatigan Emil egyetemi pro-fesszor emelkedett szólásra, aki hangsú-lyozta, hogy a vádlottakat az egészséges életközön vilte az erdőbe, hogy ott szol-dárisan tiltakozzanak az ellenük elköve-tett igazságtalanság ellen.

A felmentő ítélet

Petrovan elnök ezután külön-külön megkérdezte a vádlottaktól, hogy van-e még valamilyen megjegyzésük. Csúpan Susman Tódor tiltakozott még a veszte-getés vádjá ellen, valamint az egyik vád-írólt kérte, hogy vegyék jegyzőkönyvbe, hogy a vizsgálat alatt a csendőrök súlyo-san hántalmazták. A bíróság ezután rö-víd tanácskozára vonult vissza, majd Petrovan elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a bíróság az összes vádlot-takat felmenti a vád- és annak következményei alól, mivel nem bizonyosodott be, hogy magánosok elleni erőszakot kö-vettek el. Az ítélet indokolásában a bi-róság hangsúlyozza, hogy a vádlottakat annál is inkább fel kellett menteni, mi-vel felháborodásuk az agrárbizottság dön-tése ellen valamennyiben jogos, mivel ez a döntés nem fedi teljes mértékben a törvény előírásait.

„OLLA”
GUM...
„Olla”
minősége
utánozhatat-
lan

Amerikában és Angliában erős kampány indult meg a román kölcsön ellen

(Cluj-Kolozsvár, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mialatt a kormány a napokban két közleményt is közölt arról, hogy a 80 millió dolláros külföldi kölcsön megkötése küszöbön áll és csak jelentéktelen részletkérdések tisztázása van hátra, Angliában és Amerikában hatalmas kampány indult meg, amely igen könnyen meghúsihatja az eddigi tárgyalások minden eredményét. Az ide-érkező távirati jelentésekből megállapítható, hogy ez a hadjárat nem Románia ellen irányul, hanem kizárólag a liberális kormány által teremtett állapotok ellen irányul. A stabilizációs kölcsön-elleni külföldi hangulatmegnyilatkozá-sokról szóló jelentések a következők:

Washington, március 21. Heller de-

mokrata képviselő az amerikai parla-ment mai ülésén interpelláció formájá-ban felszólította Kellog államtitkárt, hogy tiltsa meg a román kölcsönnek a newyorki piacon tervezett kibocsátását. Az interpelláló azt is követelte a kor-mánnytól, ne engedje meg, hogy a Federal Reserve Bankok hitelt bocsássanak Ro-mánia rendelkezésére. Előterjesztésének indoklására Heller képviselő az érvek egész seregét sorakoztatta fel, amelyek a kölcsön megtagadását szorinté szüksé-gessé teszik.

London, március 21. A legutóbbi ro-mán belpolitikai események kommentá-lása során az angol sajtó továbbra is válságosnak találja a helyzetet. Ezzel magyarázza a „Morningpost” azt, hogy

a román kormány annyira fosztozza az amerikai Blair-csoporttal megkezdett kölcsöntárgyalásokat és ha nem sikerül a kölcsönt rövidesen megkötni, nem tart-hatja magát többé a hatalmon. A „Daily Mail” szerint a kormányválság elkerül-hetetlen, ami egyúttal az igen fontos, is-mert alkotmányjogi kérdést is fel fogja vetni. A lap óva inti az angol közönséget attól, hogy résztvegyen a kibocsátandó román kölcsön kötvényeinek jegyzésé-ben, tekintettel arra, hogy az országban a belpolitikai helyzet bizonytalan.

Bukarest, március 21. Hivatalos kö-rök a román kölcsön ellen megindult külföldi kampány mögött a magyar kor-mány kezét sejtik.

Bratianu nagy expozéban jelentette ki, hogy a kormány nem távozik helyéről

A miniszterelnök szerint az ország vitális érdekeit veszélyeztetné a nemzeti parasztpárt kormányra kerülése

„A nemzeti parasztpárt függőnye mögött Moszkva keze van”

— Az Uj Kelet tudósítójának esti telefonjelentése —

Bucuresti, márc. 21. Ma délután fél-hét órakor a többségi képviselők érkeze-ltre ültek össze a külügyminisztérium-ban, amelyen a kormány összes tagjai megjelentek. Az értekezleten Bratianu Vintila hatalmas expozét tartott a poli-tikai helyzetéről. Expozéjában ismertette a liberális párt uralomra kerülésének tör-ténetét, majd rátért a nemzeti paraszt-párt kormánybuktató kampányára, ki-jelentve, hogy a támadások az utóbbi idő-ben rendkívül agresszív jellegűek öltöttek.

— A nemzeti parasztpárt kormányra-kerülése — mondotta — három szem-pontból fenyegeti az ország vitális ér-dekét.

1. Az alkotmányjogi kérdésben ta-

nusított kéréstől magatartása, amely talandor természetű párisi tárgyalásokban nyilvánul meg. Ad-dig, míg ezt a kérdést véglegesen nem tisztázzák, szó sem lehet a kor-mányra kerüléséről.

2. Amíg a kormány hatalmas erő-feszítést tesz a lej stabilizálásának és az ország külföldi hitelének meg-erősítése érdekében, ugyanakkor a nemzeti parasztpárt külföldön vont-ja az ország hitelét és arra akarja bírni a gazdasági köröket, ne adja-nak kölcsönt, mert az ország gaz-dasági csőd előtt áll.

3. Amíg katonáink a határokon vé-dük az országot, az orosz kommu-

nisták, látva, hogy kívülről nem tud-ják megbontani Romániát, belső po-litikai akciókkal akarják az ország erejét felolvasztani. A nemzeti pa-rasztpárt függőnye mögött Moszkva keze húzódik meg.

Bratianu Vintila miniszterelnök ej-mondja ezután, hogy két megoldás kö-zött kellett választania. Manu néhány nappal ezelőtt felhívást intézett hozzá, mondjon le, mert elég hazafi ahhoz, hogy belássa azt, miszerint nem tud töb-bé kormányozni. Egyik oldalról, mint pártvezér, aki csaknem 12 éve kormá-nyoz, szívesen választotta volna a nyu-galmat és más pártnak adta volna át a hatalmat.

Nagyromániát félti Bratianu a nemzeti parasztpárttól

— Mint kormányelnök azonban — folytatta a miniszterelnök — nem ad-halom át a hatalmat egy olyan pártnak, amely ha kormányra kerül, lerombol-ja azt, amit mi évek óta felépítettünk és megsemmisíti Nagyromániát.

— Nem tölem, hanem az ő okosságuk-tól függ a kormányra kerülésük. A többség nevében és az ország érdekében an-gazsáltam a harcot.

A miniszterelnök ezután bejelenté, hogy Párisból táviratot kapott, amely szerint sikerült a hadiadósságok kér-de-sét rendezni. A másfélmilliárdot kitevő adósságból Romániának mindössze 175 milliót kell kifizetnie.

Végül felhívja a képviselőket, hogy a parlamenti vakáció alatt vegyék fel a kontaktust a választókkal, világosítsák fel őket a helyzetről, hogy uccai de-monstrációkkal nem lehet a hatalmat megszerezni.

A miniszterelnök beszédét a többség nagy tapsal fogadta, majd Luput ki-vánta hallani, aki kijelentette, hogy ő is volt hét évig ellenzékben és így meg-érti a nemzeti parasztpárt türelmense-gét, de nem lehet úgy kormányra kerülni, hogy néhány ezer embert felvonul-tassanak Bukarest utcáin. Akármit is mondjanak, mégis Bratianu Vintila a legkitűnőbb pénzügyi szakember és egye-dül ő képes az ország gazdasági helyze-tének szánására.

Ezután Duca belügyminiszter beszélt, aki szerint nincsen jóérzésű ember, aki ne itélné el a nemzeti parasztpárt ak-cióját.

Legvégül Argetoianu beszélt, aki gu-nyos szavakkal aposztrofálta a nemzeti

parasztpárt szerinte hiábavaló erőfeszíté-seit.

— A nemzeti parasztpárt vezetői — mondotta Argetoianu — oda fognak ke-rülni, ahová megérdemlik: a fele a bör-tönbe, fele az örültek házába fog jutni.

Az alkotmányos idő lejártá után megsemmisítik a kivonult ellenzék mandátumait

A Rador távirati iroda jelentése sze-rint: illetékes körök a politikai helyze-tet teljesen tisztázottnak tekintik. A ré-genstanács válasza után a kormánynak egyáltalában nem áll szándékában le-mondani, sőt ellenkezőleg, el van hatá-rozva, hogy megállás nélkül folytatja a munkát és nem hagyja magát befolyá-soltatni uccai tüntetésektől, amelyek a kormány véleménye szerint csak azt bi-

zonyítják, hogy az ellenzék hamarabb akar az ország kormányára jutni, mint az alkotmányos uton lehetséges lenne. Az összes válsághírek teljesen alaptala-nok.

A Viitorul szerint a nemzeti paraszt-párti lapok ki akarják használni az an-gol követ Maniunál tett látogatását újabb kombinációk költésére. A Viitorul nem tudja, hogy ez a látogatás megtörtént-e

Corso filmszínház

Két napig. Premier Két napig
Sikoly az éjben
a legjobb amerikai Rin-Tin-Tin Monopol Ujja

Bécs tombol, de Josephine Baker

Jön teljes parisi revüjét csak a Corso Filmszínházban láthatja 38n

tényleg vagy sem, azonban természetesen találja, hogy a külföldi követek az összes politikussal kapcsolatokat tartásnak fenn, amiből lehetetlen olyan kombinációkat következtetni, hogy az ilyen látogatásoknak valami kapcsolatuk lenne a belpolitikai helyzettel. A külföldi követek nem avatkoznak a politikába, és az a feltevés, hogy Anglia követe megszeg-

te volna ez az elemi szabályt, vele szemben valóságos illetlenséget jelent.
Bucuresti, március 21. A Lupta-nak kormányköréből származó hírei szerint a nemzeti parasztpárti képviselők és szenátorok mandátumait a házszabályokban előírt időpont lejártával megüresedetteknek fogják deklarálni és a mandátumokat időszakos választásokon fogják betölteni. A kormány nem fog jelöket állítani, hanem a többi ellenzéki pártnak engedi át az egymásközötti küzdelmet. Másrészt bizonyos nemzeti parasztpárti körök ma azt a tervet hangoztatták, hogy a párt ünnepélyesen leteszi mandátumát.

kat időszakos választásokon fogják betölteni. A kormány nem fog jelöket állítani, hanem a többi ellenzéki pártnak engedi át az egymásközötti küzdelmet. Másrészt bizonyos nemzeti parasztpárti körök ma azt a tervet hangoztatták, hogy a párt ünnepélyesen leteszi mandátumát.

Gottesmann Ignác jómódu fakereskedő volt, aki szívesen foglalkozott kölcsönügyletekkel is. A szerencsétlen embernek nyolc gyermeke maradt, akik közül a legidősebb 23, a legfiatalabb másfél éves.

Csendes, vallásos, jámbor ember volt, akinek nem igen voltak ellenségei.

A gyanu vándorcigányokra irányul, egy néhány hónapig látkak Gottesmann csürrében. A cigányok állandóan lózkodták a házban levő majorságokat és ezért Gottesmann február közepén kitette őket a csürről. Állítólag az egyik cigány megfenyegette Gottesmannt és utána kiabálta:

Megállj zsidó, ezért megdögölsz!

A csendőrség ezen az alapon indította meg a nyomozást, de az sincs kizárva, hogy valamelyik adósa, akit perrel kényszerített tartozásának kifizetésére bosszúból gyilkolta meg és rabolta ki. Ezt a gyanut alátámasztja az a körülmény, hogy az irományok közül több váltó hiányzik.

A csendőrség erővel nyomozást indított a tettesek felderítésére és minden remény megvan, hogy néhány napon belül kézre kerítik az elvetemedett gyilkosokat.

A falura lassan leszáll a csipős márciusi este. A bizottság autóra ül, Kimm az udvaron fátvolos szemű zsidó ácsolják a három szál deszkát, szegény Gottesmann Ignác utolsó lakóhelyét... (b. l.)

Bosszúból gyilkolták meg Gottesmann borgói korcsmárost

Állítólag cigányok követték el a borzalmas rablógyilkosságot

(Borgó, márc. 21. Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától.) Rövid távirati tudósítás alapján beszámolt ma az Uj Kelet arról a megrendítően borzalmas rablógyilkosságról, amely a szatmármegyei Borgó községben történt. Délután két órákor jelentés érkezett be a szatmári csendőrséghez, hogy a községben az elmúlt éjszaka ismeretlen tettesek megölték és kirabolták Gottesmann Ignác jómódu fakitermelőt.

Az értesítés vétele után Istrate csendőrkapitány társaságában autóműtünk ki a helyszínre, hogy beszámoljunk a véres merényletről.

Borgó 30-40 házat számláló kisközség, Sikarló mellett fekszik. Az áldozat házához vezető úton izgatott parasztlakó állnak és mindegyik szemében páni rémülettel tárgyalja a kis falu nyugalmát felkavaró eseményt.

Megérkezünk az áldozat házához. A kapu előtt egy iajveszékelt, síró asszony áll: Gottesmann Ignác, akinek kusza, zavaros kitérésbeesett szavaiból próbáljuk rekonstruálni az elmúlt éjszaka eseményeit.

A véres éjszaka

Gottesmann Ignác családja hétfőn este fél 11 órákor tért nyugalomra. A családapa, felesége és négy gyermeke egy szobában aludtak. Éjfél után 1 óra tájban Gottesmanné arra ébredt fel, hogy az ura románul kiszól a másik szobába:

— Ki az?

Mintán feleletet nem kapott, felkelt az ágyból és kinezett. A továbbiakból csak annyira emlékszik a szerencsétlen asszony, hogy a vaksötétben ismeretlen dulakodás zaja hangzott.

Az asszony az ablakhoz futott és kitérésbeesett sikoltással hívta a szomszédokat segítségül. Míg ez tartott, addig a támadók elmenekültek, Gottesmann pedig

csurom véresen betántorgott az asztalhoz, háromszor annyit mondott, hogy „ajj” és holtan esett össze.

Mire a szomszédok megérkeztek Gottesmann halott volt anélkül, hogy egy szót is tudott volna szólni. A támadók pedig az éj leple alatt elmenekültek.

Megindul a vizsgálat

Dr. Nestor szatmári főügyész, dr. Liscu vizsgálóbíró, Istrate csendőrkapitány és Cornea járásörmester azonnal megkezdik a vizsgálatot. Könnyű megállapítani, hogy a tettesek minden valószínűség szerint hárman voltak. Az egyik az udvar fele nyíló kamara vasrostélyát kifeszítette, bemászott az ablakon, zaitalanul kinyitotta az előszoba ajtaját és azon engedte be a cinkosokat. A család hálószobájával szemben levő szobában senki sem tartózkodott és ide mentek be a gyilkosok, abban a hiszemben, hogy nagyobb összegű pénzt fognak találni.

A szobát csaknem teljesen kifosztották. A szekrényekből reugeteg ruhaneműt vittek el, az íróasztal szanaszét hevernek a földön.

Pénzt nem tartott a háznál Gottesmann.

A nyomok...

A gyilkosok egyike menekülés előtt a káposztáshordón lévő fehér abroszba beletörölte a véres kezét.

A helyszínen ezenkívül több nyom maradt. Egy gyékényből font kosár, egy darócból szőtt fél keztyű és egy vasból való, nagy, fekete kabátgomb.

Közben megérkezik dr. Winkler Jenő nagybányai orvos és megvizsgálja a hullát.

Gottesmann Ignác 48 év körüli jól kifejlett, erős férfi. Megüvegesedett, merev szemei, fekete aludt vérrrel borított teste, vérben csapzott kis, barna szakállá szörnnyű küzdelemről beszélnek. Megkezdődik a boncolás. A hullát

a ház tornácán lévő kis asztalra fektetik, amelyet nyári szombat délutánonkon, ki tudja hányszor ült körül boldog pihenéssel a meggyilkolt és családja.

Az orvos száraz hangon diktálja a boncolás adatait: A hullán hat súlyos sérülés mutatja azt az élet-halál küzdelmet, amit Gottesman vívott támadói val.

A szív csaknem teljesen keresztül van vágva.

Ez az egy szúrás is elegendő lett volna Gottesmann halálához és ezért a család kérésére az ügyész mellőzi a további boncolást és engedélyt ad a temetésre.

Az emberi romlottság felett érzett fájdalomában főbelötte magát két varsói rendőr

Varsó, március 21. A legutóbbi lekiismeretlenség és felelőtlenség jelenlegi klasszikus korszakában szinte megrendítő és egyben felemelő tragédia játszódott le Varsóban, amelynek hőse két egyszerű rendőrelégény. Az emberi szolidaritásnak meghatározó jelensége ez a meg-rázó esemény, mely megérdemelné, hogy az emberiség történelmébe, a jelenkor államférfijainak ártó politikai „tettei” helyébe irassék arany betűkkel, figyelemztetve az embereket eldurvulásukra s egyben arra, hogy ha méltó akar lenni még az ember nevére, akkor a két varsói rendőrelégény erkölcsi nivójához kell fel-emelkednie.

Tegnap éjszaka Varsó egyik kevésbé forgalmas utvonalon Spolnik Antal rendőrszem épen ügyeletes sőtáján volt amikor az egyik uccakereszteződésnél egy eszméletlen nőt talált a járdán végig terülve, akinek szájából patakokban ömlött a vér. A gyéren világitott uccán a rendőr első pillanatban nem láthatta, hogy miről van szó s ezért lehajolt a szerencsétlen teremtséhez, akiről rövidesen megállapította, hogy az élet kiveritje közé tartozik: rendőri felügyelet alatt álló örömlány, akit a sok éjszakázás és életének borzalmas körülményei tüdő-vészessé tettek. A lány, mint mindig, ez esetben is kiállt az uccára, hogy kenyerét megkeresse — és sőtája közben érte a roham, mely lábáról ledöntötte.

Egy arra haladó autótaxi épen ebben a pillanatban fordult be az uccakereszteződésnél és Spolnik Antal intett a sofőrnek, hogy álljon meg. A sofőr megállt, de amikor látta, hogy miről van

szó s amikor a rendőr egyenesen felszólitotta, hogy tegye be autótaxijába a vérző leányt, durvan kijelentette, hogy nem hajlandó a leányt felvenni autótaxijára, mert nem akarja, hogy autójának ülése bevérződjék a kórházig vezető uton.

Spolnik Antal, az egyszerű rendőr erre valóssággal könyörögni, majd veszekedni kezdett a sofőrrel, aki azonban hajthatatlan maradt s ott hagyva a vérben fetregő leányt, elvágatott a hűvös éjszakában.

Spolnik Antal közrendőr könnyes szemekkel nézett a vergődő uccaleányra s

egy hirtelen mozdulattal revolveréhez nyult, meghuzta annak ravaszát s ezzel a kiáltással:

— Nem érdemes élni ebben a ronlott és önző világban! — annak rendje és módja szerint főbelötte magát. Azután meghalt.

Ezzel azonban csak a tragédia első felvonása fejeződött be. Amikor ugyanis Spolnik Antal tragédiájának híre szerte-futott, egyik jóbarátja és földije, aki szintén Varsóban teljesített rendőri szolgálatot, barátja szomorú sorsának halatára szintén agyonlötötte magát. Ezzel véget ért a tragédia második felvonása is,

Biharmegye tanácsa javaslatot terjesztett a legfelsőbb közigazgatási tanács elé a magyar nyelv használatának engedélyezése érdekében

(Oradea-Nagyvárad, március 21. Az Uj Kelet tud.) A biharmegyei tanács legnap: ülésén dr. Kotzó Jenő tanácsos a magyar nyelv használatáról terjesztett be javaslatot, kérve, hogy ezt a legfelsőbb közigazgatási tanács elé terjesszék azon célból, hogy a magyar nyelv használatát egy a megyei adminisztrációban, mint a megyei és községi tanácsüléseken engedélyezze.

A javaslat benyújtása alkalmával dr. Kotzó tanácsos hangsúlyozta, hogy a közigazgatási törvény azonkívül, hogy megengedi minden román állampolgár beválasztását a megyei tanácsba, megengedi a tanácsosoknak azt is, hogy a

tanácsüléseken anyanyelvükön szólaljanak fel. Egyetlen pont sem írja elő, hogy a felszólalások kizárólag román nyelven történhetnek.

Dr. Kotzó ezután kifejti, hogy Biharmegye lakosságának 30 százaléka kizárólag magyarul beszél és így ügyes-bajos dolgaikat, tekintve, hogy románul nem tudnak beszélni, nem képesek elintézni.

Dr. Kotzó javaslatához a megyei tanács tagjai közül senki nem kívánt hozzászólni, csupán a megye prefektusa hangsúlyozta, hogy nem tartja időszerűnek a javaslatnak a legfelsőbb közigazgatás elé való terjesztését. A tanács a prefektus érvelése ellenére elhatározta, hogy felterjeszti a javaslatot a legfelsőbb közigazgatási tanácsnak véleményezésre arra való tekintettel, hogy a közigazgatási törvény 398 paragrafusa értelmében a magyar nyelv használata a megye adminisztrációjában nincs megtiltva. A tanács egyébként minden külön vélemény nyilvánítása nélkül terjeszti fel a javaslatot, amely felett a belügyminiszter fog véglegesen dönteni.

* Az Uj Kelet nagyváradi fiókiadóhivatala Str. Aurel Vlaicu 51. (Várat házat és Blum esenyőüzlet, Ezredévi-Emléktér 2. (Köröspart) sz. alatt található.

Rádío - amatőrök!

Az összes alkatrészeik **áratt** mélyen **leszállítottuk**. Győződjön meg az árainkról. Arájanlattal bárkinek készséggel szolgálunk. Az **Eumig Hartley alkatrészek** és Blaupunkt **hallgatók** megérkeztek.

Telef. 6-10 **ELECTRICA** Telef. 6-10
CLUJ, PIATA UNIRII 28. (KÖZPONTI SZALLÓ ÉPÜLET.)

Keresetnek garanciaképes képviseltek az ország területén
Az egész „ISI”
ragadó m...
tok! M...
ber nyelv...
gakat, ros...
ban és fe...
rad annál...
ISI nye...
20 lei...
gyó yser...
minden e...
cégnél, B...

SPORT

Az amsterdami olimpiai játékok elé

Amszterdam, március 15. Feltartózatlanul közeledik az olimpiász határ-ideje: Május közepén az első játékok már meg is kezdődnek, Jan Wils építész stadionján a futball és hokki játékok, július 27-én pedig (pénteken...) vajjon mit jelent?... a megnyitó ünnepségek fog-
nak lefolyni.

Az olimpiaszt Vilma királynő fogja megnyitni, mert tradíció lett ez a négy-évenként ismétlődő olimpiai játékok tolvamán, hogy az államfő nyitja meg hivatalosan az olimpiaszt. Az 1906-os nemzetközi sportmérkőzést Athénben György király nyitotta meg, amelyen VII. Eduárd angol király, a királynő, hercegek, hercegnők voltak jelen. A londoni olimpiaszt az angol király, a stockholmit a svéd az antwerpenit a belga király nyitotta meg. Az 1924 évi párisi játékok ünnepélyes megnyitóját beszédet a köztársaság elnöke mondotta el s itt is több királyi családi tag volt jelen. Az amsterdami megnyitón pedig a királynőn kívül Henrich herceg és Juliana trónörökös nő jelenléte számítanak. Ismerve a holland királyi családnak a közéletben való szereplését, biztosnak vehető jelenlétük.

Hollandiában nemi izgalom észlelhető az olimpiai előkészületekkel kapcsolatosan. Nagy sürgős-forgás folyik, nemcsak Amszterdamban, de körülbelül 80-100 kilométer körzetben, ahol nyaralók, tengerparti fürdőhelyek, kies üdülő szanatóriumok vannak, mert illően akarják fogadni a százezres tömegeket. Tüvedés és igazságtalanság lenne azt gondolni, hogy legfőbb cél ebben az esetben a busness. Dehogy! Az a patriotizmus, a büszkeség, amely megakarja mutatni az idegennek, hogy mi van itt, mire képesek a hollandusok, mit tudtak ők kiszárított tavakon, kopár dűnokon, ciklonpusztította vidékeken felépíteni. Van ebben valami kedves önteltség, amely nem is lehet zokon venni tőlük. Hiszen oly sokan vannak, akik biztos deficitre számítanak a játékok lezajlása után, de mindez nem tartja őket vissza attól, hogy sok nehéz ezrest befektessenek az előkészületekbe.

Maga a főváros, Amszterdam, ahol a játékok nagyobb része fog lezajlani, egy megbolygatott méhkashoz hasonlít. Egyéb téma nem dominál itt, mint az olimpiász. Emberek, akik soha azelőtt nem ejtették ki a „sport” szót, most lelkes sportsmanek lettek és szorgalmasan betűzik ki a sport- és napilapok sportterminus-technikusait. Hogy milyen eredménnyel, azt majd máskor megírom.

A városi tanács megértette ennek a nagyszerű nemzetközi találkozóknak fontosságát és a legmesszebbmenő támogatást nyújtja az Olimpiasz Előkészítő Bizottságnak. Annak idején, amikor az előkészületek kezdődtek. — 1925 tavaszán — anyagi támogatást bocsájtott a Bizottság rendelkezésére és egy nagyobb területet ajánlott fel, aminek következtében sikerült egy új, hatalmas, modern stadiont felépíteni. Ez a stadion pár hét múlva teljesen el fog készülni. Vajjon akadna-e még ország, amely egy — ugynevezett — alkalmi stadiont építene fel néhány hétre, amely aztán praktikus játékok céljaira már használhatatlan? Mert a városi, országos mérkőzéseknek sokkal inkább megfelel a régi stadion.

De nem csak ezen a téren segíti a város az olimpiai célt, hanem szorgalmasan oktatja ki rendőreit az idegenekkel való bánásmódra. 225 rendőr tanul most idegen nyelveket, ami bizony igen nehéz eset.

A művészeti olimpiász céljaira az amsterdami Városi Múzeum átadja egész épületét, minden díjazás nélkül. Itt fogják azon irodalmi, festészeti, szobrászati, építészeti és zenei termékeket kiállítani, amelyeket a különböző országokból küldenek s amelyek egy-egy sport gondolatot fognak kifejezni. Ezzel egy új

Az Uj Kelet második „Ez történt” pályázata

Legtöbb olvasónknak még bizonyára élénk emlékezetében van az a páratlanul népszerű rovat, amely néhány évvel ezelőtt „Ez történt” cím alatt jelent meg hónapokon keresztül az Uj Kelet hasábjain. A derű, a jókedv és finom esprit rovata volt az „Ez történt”, üdítő oázis a napi szenzációk fárasztó sivatagában. A rovatnak az is különös népszerűséget adott, hogy azt maga a közönség írta.

Szerkesztőségünk engedve az olvasók köréből egyre sűrűben megnyilatkozó óhajnak, elhatározta, hogy ismét megindítja az „Ez történt” rovatot, megpedig lényegesen kibővített keretek között. Alábbiakban meghirdetjük

második „Ez történt” pályázatunkat

Az „Ez történt” műfajt ez alkalommal három csoportra osztjuk és pályázatot hirdetünk:

1. A legjobb történelmi anekdotára,
2. a legjobb zsidó adomára,
3. a legjobb aktuális viccre.

Tájékoztatásul a következőket közöljük:

1. A történelmi anekdota lehet zsidó, vagy általános vonatkozású. Ide tartoznak a nagy emberekről, rabbikról, tudósokról, írókról, politikusokról és hadvezérekről lejegyzett mulatságos és jellemző történetek. Természetesen csak olyan anekdota jöhet számításba (és ez vonatkozik a többi pályázati pontokra is) amelyek vagy egyáltalán nem ismertek, vagy feldolgozásuk eredeti formája révén érdemlik meg a közlést. Egy egy anekdota terjedelme nem haladhatja meg a 35-40 sort.

2. Zsidó adoma alatt nem a szokásos, triviális értelemben vett zsidó viccet értjük, amely rendszerint sérti minden önértékes zsidó ember józólését. Az igazi zsidó humort akarjuk megszólaltatni ebben a rovatban és csak olyan adomákat fogadjunk el, amelyek valamilyen formában jellemzők a speciális zsidó gondolkodásmódra, a zsidó néplelekre, vagy bizonyos sohasem tagadott zsidó hibákra és félszeregekre. Egy-egy adoma terjedelme legfeljebb 20-25 sor lehet.

3. Az aktuális vicc valamely általános jelentőségű kül-, vagy belöldi eseményre kell, hogy vonatkozzék. E csoportban pályázni lehet olyan viccekkel is, amelyek külföldi idegen nyelvű lapokban látnak napvilágot, mely esetben természetesen a forrást is meg kell jelölni. Egy-egy vicc terjedelme 15-20 sor lehet.

Pályadíjak a következők:

Első díjak:

1. A legjobb történelmi anekdotát 5000 (ötezer) lejjel,
2. A legjobb zsidó adomát 3000 (háromezer) lejjel,
3. A legjobb aktuális viccet 2000 (kétezer) lejjel jutalmazzuk.

Második díjak:

Minden csoport második legjobb beküldője egy évig ingyen kapja az Uj Keletet.

Harmadik díjak:

10-10 válogatott könyv.

A pályadíjakat egy pártatlan zsűri fogja megítélni, amelyben a szerkesztőség és az olvasó közönség pártoson alapon lesz képviselve.

A pályázatokat az Uj Kelet szerkesztőjéhez „Ez történt” jelzéssel kell címezni.

művészeti-posszibilitás izmosodása várható.

Különvonatok nagy tömege várható bel- és külföldről a központi állomáson, nagyobb társaságok, előkelő látogatók fogadtatását hivatalos formában, sajnos, elsősorban tényezőnek tartják, ami bizony óriási munkát fog adni az olimpiai bizottságnak és meglehetősen fogja a forgalmat is akadályozni. Az állomásnál ugyanaz a lázas készülődés észlelhető, mint a városban, több vonatot elektrifikáltak, számos új sínpárt állítottak be. A hajótársaságoknál ugyanez a helyzet. Nagytakarítás és javítgatások jellemzik az amsterdami és rotterdami dokkokat, ahol holland és idegen hajók tengeri szállodákká avasznak. Több ország, így Amerika, Finnország, Skandináv államok embereiket a hajókon fogják elszállásolni, ahol minden komfortban lesz részük. Olaszország szintén saját hajón fogja elhelyezni legényeit és az olasz látogatók nagyobb részét.

Külön szövetségbe tömörülnek az amsterdami mentőegységek, amelyek ápolókat és orvosokat kiképezik és ember és gyógyszer állományukat kibő-

vítik. Nagy gondot fordítanak az esetleg behurcolt ragályos betegségek terjesztésének megakadályozására.

A legnehezebb probléma és legkényvesebb kérdés a tömegek elszállásolása. Hollandia, természeti és antik szépségeinél fogva minden esztendőben szép számu turistát és kirándulót lát vendülni s főleg Amszterdam az, amely úgy vonzza az idegeneket: amerikaiakat, németeket, angolokat, stb. Marken és Volendam festői tája, érdekes népviselete továbbá a Zuiderzee partjain elterülő szép falvak, városok mind felejthetetlen emlékeket hagynak azoknak, akik egyszer itt jártak. Így érthető, hogy tavasztól kezdve, egész késő őszig nagy emberáradatok vonulnak Amszterdamba keresztül. Ilyenkor valamennyi amsterdami szálloda zsúfolva van. Most pedig, amikor az olimpiászra annyi népet várnak, valóban nagy gondot okoz az elszállásolás kérdése mind azoknak, akik e rendezéssel vannak elfoglalva. De ha az 1927-es esztendő a peszimizmus esztendeje volt, ha mindnyájuknak az volt az aggodalma, hogy több ezer idegen szállás nélkül fog ma-

Szép alakja szobor, nemes A „Gyopár-Crém” be kellemes Ha az idő téli, nyári Jót tesz!

mondja:
Poór Lili.

— Ezeröttszáz lej pénzbüntetésre ítélték egy uriaszonyt aki minden csendőrt gazembernek nevezett. Marosvásár helyről jelenti tudósítónk: Bene Iba marosvásárhelyi uriaszony állott ma a marosvásárhelyi törvényszék előtt, azzal a váddal, hogy Borsea Ivia harackerekli csendőrnek egy alkalommal azt mondta, hogy minden csendőr tolvaj és szgazember. A törvényszék becsületsértésben mondotta kibütnösek az urinőt és 1500 lej pénzbüntetésre ítélte. A vádlott az ítéletben megnyugodott.

— Cserkészleányok világkonferenciája Budapesten. Budapestről jelentik: A magyar cserkészleányszövetség május 3-tól 18-ig rendezik meg Magyarországon a cserkészleányok világkonferenciáját. Ilyen világkonferenciát eddig még csak Anglia és Amerika rendeztek 1926-ban. A nemzetközi tanács, mellőzve a csehek ajánlkozását, Magyarországra meghívását fogadta el.

— Egy ősi kastély tüzhatala. Szilagy-csehi tudósítónk jelenti: A szombatra virradó éjszakán, eddig még ismeretlen okból, tűz ütött ki a Szilagy-csehi br. Bornemissza várkastélyban, mely az ősi épületet földig hamvasztotta. A tűz olyan hirtelen és olyan erővel támadt, hogy gondolni se lehetett a gyönyörű ősi épület megmentésére. A tűz valószínűleg percek alatt terjedt el az egész épületre s mint egy kolosszáis fáklva égett egy lánkkal az egész kastély. Rövid órák alatt a hatalmas épülethől már csak a csupasz, füstös falak voltak meg és meredtek magyar az ég felé. A kastélyt állítólag Thököly Imre építtette. A benne levő műkincsek és értékes régiségek is a tűz martalékká váltak, mert azoknak megmentésére már későn gondoltak. A kár felbecsülhetetlen. Az illetékes hatóságok bevezették a nyomozást a tűz keletkezésének okának megállapítására.

— Általános sztrájk a délbajor textilgyárakban. Münchenből jelentik: A délbajor textilgyárak munkásai általános sztrájkra határozták el magukat, melyne kiskeres keresztilvittele érdekében eddig 40.000 munkás tette le a szerszámot.



„ISI” A nyelv tisztaságát szolgáló kicsiny készülék. A nyelvet minden reggel meg kell öblögetni a rá-ravádó mikroaktól. — **Óvakodjatok!** Millió mikroba rakódik le az ember nyelvére és ezek megtámadják a fogakat, rossz szagot idéznek elő a szájban és fájást okoznak. Mindez elmarad annál aki minden reggel használja az **ISI nyelv tisztító-készülékét, ára 20 lei.** — Kapható drogueriákban, Gyógyszertárakban, illatszárakban és minden esetben a „Depozit General” cégnél, Bucuresti, Str. Ghitu Karcelor 14. Telefon 53-80.

Kérem a címre figyelni.

Megkezdődött a nagy tavaszi vásár

rendkívül olcsó árakkal és tart **öt napig. Minden vevő szép ajándékot kap március 100 Lei vásárlás után is**

WEISZ SZIEGFRID

Kalap uri divat, fehérnemű, bőrkertyű, pulloverek és kötött kabátok, női és férfi harisnya üzletében Cluj, Calea Reg. Ferdinand Nr. 10. (Az ajándéktárgyak a kirakatban megtekinthetők.)

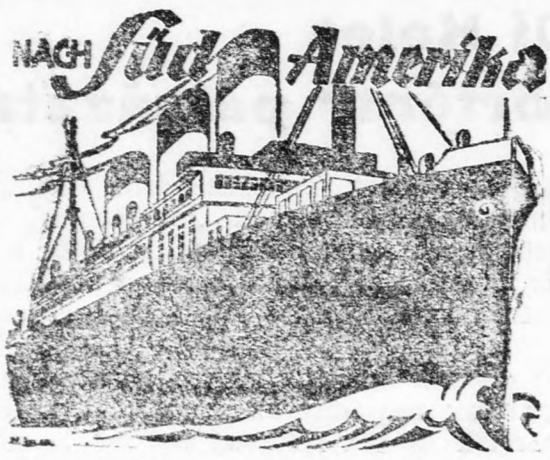
Olcsó árak. Tessenek a kirakatot megtekinteni.

28 március 22

...módu fakeske-
foglalkozott köl-
szerencsétlen
ermeke maradt,
bb 23, a legfia-
jambor ember
en voltak ellen-
ányokra irányul,
ktak Gottesmann
állandóan ion-
majorságokat és
nár közepén ki-
lilitólag az egyik
Gottesmannut és
t megdögölsz!
az alapon indított-
e az sincs kizáró-
dosa, akit perrel
nak kifizetésére
g és rabolta ki,
hasztja az a kö-
mányok közül
s nyomozást in-
tésére és minden
néhány napon
elvetemedett
áll a csipőg-
ság autóra ül,
os szemű zsidók
leszkát, szegény
só lakóhelyét...
(b. l.)

almá- lőr

al revolveréhez
ravaszat s ezzel
ebben a ronlott
annak rendje és
magát. Azután
ragadja első fel-
Amikor ugyanis
nak hire szerte-
és földije, aki
t rendőri szol-
sorsának hal-
e magát. Ezzel
lik felvonása is,
szített a
magyar
dekében
ükön szólalja
írja elő, hogy
román nyelven
ja, hogy Bi-
szálekka ki-
es így ügye-
hogy románul
képesek el-
a megyei tá-
n kívánt hoz-
prefektusa
rtja időszere-
sőbb közigaz-
A tanács a
elhatározta,
t a legfelsőbb
eleményezésre
közgazgatalá-
a értelmében
a megye ad-
gíltva. A ta-
ön vélemény
fel a javas-
miszter fog
fiókkidő-
51. (Vár-
let, Ezred-
sz. alatt



HAMBURG-SÜD
és BALTIC-AMERICA-LINE

A legnagyobb, a legmodernebb és leggyorsabb gőzhajó Dél-Amerikában!

Rezszeres útiútiak: HAMBURG-ból és DANZIG-ből ARGENTINIA-ba URUGUAY-ba BRAZILIA-ba az EGYSÜLT ÁLLAMOK-ba és CANADA-ba a „Cap Arcosa”, „Cap Polonia”, „Cap Norte”, „Monte Sarmiento”, „Monte Oliva”, „Monte Cerrantes”, „Polonio”, „Estancia”, „Litania” stb. kényelmes gőzhajókkal.

Hamburg - Brasilia 12 nap alatt! Hamburg - Argentina 15 nap alatt!

Mencéjegyeket és díjtalan felvilágosítást küld

HAMBURG-SÜD
Bucuresti, Bulev. Dinicu Golescu 41 bis
(a Gara de Nord kijáratánál)

TIMBOARA, I. C. Brailanu No. 6.
CERNAUTI, Regele Ferdinand 27.
CHISINAU, Negustorilor 22.

Közgazdaság

Külföldi pénzintézetek részvételével a Banca Chrissoveloni száz millióval felemeli alaptőkéjét

Az új emissziót ipari investálásokra fogják fordítani

(Cluj-Kolozsvár, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A küszöbönálló lejstabilizáció jegyében megindult országos jellegű tökékoncentrációk sorozatát most egy olyan nagyarányú tranzakció fogja szaporítani, amely következményeiben erős kihátással lesz az egész ország pénzpiacára. A készülő tranzakció igen közelről érinti Erdélyt is, minthogy az itteni pénzpiac igen jelentős része tartozik a Banca Chrissoveloni érdekkörébe, amely a közeli napokban 100 millióval fogja alaptőkéjét felemelni.

A nagyarányú tökéemelés, amellyel a nemzetközi viszonylatban is tekintélyes pénzintézet alaptőkéje 250 millióról 350

millióra emelkedik, azért bir különös fontossággal, mert ebben a tranzakcióban egy európai bankkonzorcium vesz részt, a bécsi Niederösterreichische Escompte Gesellschaft vezetésével. Az intézethez bevonuló bankok egy-egy tagot fognak delegálni a Banca Chrissoveloni igazgatóságába.

A 100 millió alaptőkéemelés 200 ezer darab, egyenként 500 lej névértékű részvény kibocsátása útján fog történni. Ezzel a tranzakcióval a Banca Chrissoveloni saját tőkéi 190 millió mellett 540 millió lejt fognak kitenni. Az új emissziót — hír szerint — beruházási célokra kívánják fordítani.

A börgyárak és a nagykereskedők meg akarják tisztítani a piacot a gyenge elemektől

Minden rosszhiszemű adós ellen csődöt fognak kérni, tekintet nélkül a felajánlott kvótára

(Cluj-Kolozsvár, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A háború előtti időkben a borkereskedelem a legszilárdabb és legerősebb szakmak közé tartozott, amelynek bonitása szinte 100 százalékos volt. A háború alatt és a háború utáni konjunkturális időkben ezt a kereskedelmi ágat is elárasztották olyan elemek, amelyek a könnyen szerzett tőke mellett nem rendelkeztek kellő szakismerettel. Ennek lett azután a következménye, hogy a viszonyok súlyosbodásával a börpiacon egymást érték a fizetésképtelenségek és csödédek, amelyek egészen a legutóbbi időkig is kedvezőtlenül befolyásolták a piacot.

Konkrét esetek bizonyítják, hogy a börszakmában előfordult fizetésképtelenségek főként azért következtek be, mert a megváltozott viszonyok között boldogulni nem tudó kereskedők más üzleti téren igyekeztek az elszorított veszteségeket behozni. Nagyon jellemző erre Berger Manó nagyenyedi borkereskedő cég, amely 700 ezer lejelt jelentett fizetésképtelenséget. A hitelezők megállapították, hogy a kereskedő a hiteitve vét árut eladta és a pénzt tojás- és almaüzletekbe fektette. Miután ezek a mellékvállalkozások balul ütöttek ki, kényszerű volt fizetését beszüntetni. A törvénszék április 24-ikére hivta össze a hitelezőket, hogy határozzanak a csődnitítás felett.

Berger Manó magánaton igyekszik ugyan a bekés kiegyezést biztosítani, de mert a hitelezők semmi szin alatt sem hajlandók a felajánlott 25—50 százalékos kvótát elfogadni, a csőd elkerülhetetlennek látszik.

A börgyárak és a börnagykereskedők között az utóbbi időben hallgatolagos megállapodás jött létre, hogy minden egyes esetben, ahol az adós rosszhiszeműen lett inzulvena, minden körülmények között csődöt kérnek ellene, hogy így, akár áldozatok árán is, megtisztítsák a szakmát az oda nem való elemektől. Viszont a saját hibájukon kívül hajbajutott adósokkal szemben a hitelezők a lehetőség szerint előzékeny módon járnak el, amint azt Barna István gyergyószentmiklósi borkereskedő fizetésképtelenségi esete is igazolja. A kereskedő passzívai egymillió 200 ezer lejt tesznek ki és hitelezőinek prima garancia mellett 50 százalékos kvótát ajánlott fel. Ezen az alapon most folynak a egyezségi tárgyalások, amelyek sikeres befejezése biztosra vehető.

Felemelték a szeg és a drót árát. Néhány nappal ezelőtt jelezte az Uj Kelet, hogy a regati gyárak felemelték egyes vasipari cikkek árát. Ezt az emelést az eddigi felárak és csomagolási költségek emelése előzte meg. Most azután Erdély

és Bánát területére is életbe léptették az új szeg és sodronyárakat. Tíz tonnás rendeléseknél a drót alapára 14.85 lej kilonként, míg az új felárak 9.50 és 96 lej között váltakoznak vastagság szerint. A apró és speciális szegek ára Erdélyben 15.85 lej, míg az ország többi részében 17.25 lej. Mennyiségfelárak 9000—5000 kg. rendelésnél 25 bani, 4900—3000 kilós rendelésnél 50 bani, 3000 kg.-nál kisebb rendelésnél 75 bani kilonként.

Műszerei engedély nélkül nem lehet gyapjurongyot importálni. A behozatali vámtarifa 143. tételének jegyzete kimondja, hogy gyapjurongyot csak a szövőgyárak hozhatnak be az országha a pénzügyminisztérium előzetes hozzájárulásával. Ennek ellenére megtörtént, hogy egyes vámvivatalok szabadon megengedték a gyapjurongy importját, ami a felett belföldi rongykereskedelem érdekeit súlyosan érintette. A pénzügyminisztérium most körrendeletben közölte az összes vámvivatalokkal, hogy a jövőben szigorúan ragaszkodjanak a vámtarifa előírásaihoz.

Lapedatu Jon volt pénzügyminiszter a Banca Nationala igazgatójává választották. Tegnap delben a Banca Nationala igazgatósági ülést tartott, amely alkalommal Lapedatu Jon volt pénzügyminisztert a jegybank igazgatójává köölték a nemrég elhunyt J. Capitanovici helyére. Lapedatu szerepe az igazgatóságban az lesz, hogy a Banca Nationala erdélyi aktivitását ellenőrizze.

Blank Arisztid ma Nagyváradra érkezik. Nagyvárad tudósítónk jelenté: Tudvalevő hogy a Banca Marmorosch, Blank et Co-nak Nagyváradon fiókin-tézete van, azonkívül jelentős érdekelt-ségei ugy az áruaktáraknál, mint a Frigul-export vágóüzemnél. A fiók és az érdekeltsegek ügymenetének felülviz-gálására csütörtökön Nagyváradra ér-kezik Blank Arisztid, a Banca Marmo-rosch ügyvezető alelnöke. Hír szerint azonban Blank Arisztid fontos tárgyalá-sokat fog folytatni Nagyvárad ipari és kereskedelmi tényezőivel bizonyos üzleti tranzakciókkal kapcsolatban.

Március 25-én tartja közgyűlését a Kolozsvári Ipartestület. Március 18-ra hivta össze rendes évi közgyűlését a kolozsvári Ipartestület, határozatképtelen-ség miatt azonban a gyűlést el kellett halasztani. Az Ipartestület vezetősége ez-után közli, hogy a közgyűlést március 25-én feltétlenül megtartja és kéri a ta-gokat a minél nagyobb számban való megjelenésre.

Weintraub Blanka
tenykepészeti műterme március hóban
nyit meg
Calea Reg. Ferdinand 21.
(volt Wesselenyi M. utca)

Román angol, francia, német, olasz, cseh, szlovák stb. fordítások. Level-k (cég kocka néma) kérvények, periorok tu-ománys, miszaki, közgazdasági, ir dalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel, Str. Raju (volt Kötő-u) 3. sz. Telefon 831

TÖZSDE

A piac teljesen lanyha és üzlettelen

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 március 21 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3100—05	—	—	4 975	3103	1102310	13692	6:01750	192650
Newyork	16050 161	519'2	51906	25 080	1065	57230	71060	3375	—
London	78.50—78650	253410	25 420	12402	7.55	279420	346975	16479	48831
Paris	634—635	20432)	20 350	—	134	225.70	279750	13287	39375
Milano	850—855	274250	2 4250	1342)	852	30.2370	3 5450	17840	5285)
Praga	476—477	1539	1539	730)	47	1696	210375	—	26650
Budapest	2820—2 25	91070	90,0	—	2820	—	—	58 7250	—
Belgrad	—	91325	913,0	—	282	—	—	—	—
Bukarest	—	322	322	1577	—	1 07	125037	5938	176
Var.ó	—	582)	183)	—	—	35350	44125	2095	6150
Bécs	2965—2268	1605	730750	—	18 0	642250	7969	37 50	—
Berlin	3840—3850	12117	12115	—	2268	80 37)	—	4.494	—
					33,0	13690	1699,50	807	—

Száz lei árfolyama Zürich (uro) 322, Paris 1575 Budapest 35550 Bécs 44150 Prága 2095

radni az olimpiai játékok tartama alatt, akkor megállapíthatjuk, hogy ebben az évzáróban olyan kitünő intézkedéseket fogantatosítanak, amelyek az aggodalmat a minimalisra zsugorítják. Maga Henrich herceg, Vilna királynő férje, aki az Olimpiai Bizottság diszelnöke, röviddel ezelőtt egy gyűlésen kijelentette, hogy minden intézkedés meg fog történni, hogy az idegenek olcsó áron, jó szállá-sokat kapjanak.

Több új szálloda épült, amelyek újabb néhány ezer embert tudnak befogadni, a vidéki városok szintén előkészítik a szállóikat. Természetesen nagyon sok magános ajánlotta fel szobáit a látogatók számára, de ezek árai nem lehetnek na-gyobbak, mint 3—5 hollandi forint, reg-gelivel együtt. Szerény napi koszt 2—4 forintért kapható s így a napi penzió 7—10 forintért minden nehézség nélkül megszerezhető. Százával érkeznek az amsterdami Ieguliersgracht 109 számú olimpiai elszállolási irodájának a kül-földi szálláskeresők levelei, mert a Bi-zottság csak azok elhelyezését garan-tálja, akik idejkorán jelentik be igényei-keket ennél az irodánál. Ha a szállodák és magánosok szobái elégtelenek bizonyul-nak, akkor szükség-szállásokat fognak felverni a stadion körül, ugy hogy min-denki, akit érdekelnek a játékok, tető alatt fogja az éjszakát eltölteni.

Az olimpiai stadion körül az utóbbi pár évben egy új negyed épült, hatalmas beruházással, egész uccákkal s ezt a ne-gyedét olimpiai negyednek, uccát pedig sportnevekre keresztelték, ugy hogy min-denkinék feltétlenül az lesz az impress-ziója, hogy egy olyan világban jár-kei, amely teljesen izolálva van a külvilá-g kiesnyes zsvongásától. Rövid ideig min-denki ebben a pompás milőben fog mo-zogni, ahol klasszikus korok olimpiai játékeit próbálják visszatérteni. Hogy ez sikerül-e, majd csak azok fogják eldön-tetni, akik a tiszta sportgöndöt önzetlen olimpiónjai...

Pollák Rudolf

Magyarországi Kalapjaikat Uráim
alakítani és formálni
CARMEN
Kalapüzembe vigyék. Gyári árak. Eredeti mo-dellék és szalma ujdonságok
Cluj, Calea Victoriei 4 sz.

Gummi-bélyegző
24 óra alatt készül, cégbélyegző párnával
160 lej. Mindenféle nyomtípusú, a cse-
gőben árban kézikönyv. — KATZ nyomda és
bélyegzőgyár, Cluj, Str. Regina Maria 37.

Csütörtök, 1928 március 22

Arban, uj minőségben
„IDEA”
terti és nökalap
48 óra alatt
szerint gyári

Színház

Magy

Csütörtök delu
let jötekon
Csütörtök este
kolban.
Lászlóval.)
Szám: 28

Péntek: Csóko-
nak, a b-
szubrettpr
tékával. K-
dorral, Il-
netben. Ss

Szombat delu
(Ifjusági e-
árakkal. H-
póli Lajos

Szombat este
(Operette-
Kolbay, M-
lelszüneth

Vasárnap 2%
felvonások
Szám: 28

Vasárnap 5%
operett-uj-
László, Il-
Vasárnap 8 és
hásebbik S-
donság. S-
Király S-
nájának v-
netben.) Ss

Arban, ujdonságokban, minőségben utolérhetetlen
„IDEAL” női kalapszalagon
 C. Reg. Ferd. 8.
 48 óra alatt a legújabb divát szerint, szerint gyári arban készülnek. — Ingyen „Amite bélyegek”

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora

Csütörtök délután 5 1/2-kor: A Filler-Egy-let jóteknycélú előadása. Szám: 279
 Csütörtök este 8 1/2-kor: Orpheus a pokolban. (Kolbayval. Mendével. Lászlóval). Napi bérlet 35. szám A. Szám: 280.

Péntek: Csókos asszony. (Somogyi Nusinak. a budapesti Király Színház szubrettprimadonnájának vendégjátékával. Kolbay Ildikóval, László Andorral, Ihász Aladarral. Bérletszűnetben. Szám: 281.

Szombat délután 3 1/2-kor: Akácfa virág. (Ifjúsági előadás nagyon olcsó helyekkel. Bevezető előadást tart: Csopoli Lajos tanár.) Szám: 282.

Szombat este 8 1/2-kor: Mersz-e Mária? (Operette-revü ujdonság 20-adszor. Kolbay, Mende, László, Ihász. Bérletszűnetben.) Szám: 283.

Vasárnap 2 1/2-kor: Krétakör. (Kinai 5 felvonásos játék. Olcsó helyekkel. Szám: 284.

Vasárnap 5 1/2-kor: Nászéjszaka. (Párisi operette-ujdonság. Kolbay, Mende, László, Ihász.) Szám: 285.

Vasárnap 8 és háromnegyedkor: A legkisebbik Horváth-lány. (Operette-ujdonság. Somogyi Nusinak, a budapesti Király Színház szubrett-primadonnájának vendégjátékával. Bérletszűnetben.) Szám: 286.

Hétfőn: Aranyhattyu. (Operette-ujdonság 9-edszer. Somogyi Nusinak, a budapesti Király színház szubrett-primadonnájának vendégjátékával. Bérletszűnetben. Szám 287.)

Corso filmszínház heti műsora

Csütörtök d. u. 5, 7, 9 órák: Sikoly az éjben. A legújabb megjelekedésű Rin-tin-tin.

Péntek d. u. 5, 7, 9 órák: Josefina Baker, a párisi Revüök revüje. Csak 16 éven felülieknek.

Vasárnap d. u. 3, 5, 7, 9 órák: Josefina Baker.

A színházi iroda közleményei

Somogyi Nusinak holnap lép fel először Kolozsvárott. A legnépszerűbb operette-primadonna. Somogyi Nusinak, aki sajátos és eredeti művészetével meghódította Bécs és Budapest egész közönségét, holnap este kezdi meg vendégjátékát Kolozsvárott. Ritka alkalom lesz Kolozsvár közönségének, hogy ünneplhesse azt az operette-primadonnát, akiért egyként rajong Bécs és Budapest kényes közönsége. Holnap este leghíresebb szerepében a Csókos asszonyban vasárnap este pedig a Legkisebbik Horváth lányban lép fel Somogyi Nusinak. A közönség érdeklődése olyan lázas, hogy az igazgatóság fölkeresése Somogyi Nusinak meghosszabbítja föllepését és hétfőn este is vendége lesz a Magyar Színháznak. Hétfőn este az Aranyhattyu Sally szerepét fogja játszani. Ezt a szerepet 150-szer játszotta Budapesten a Király-színházban. Jegyeket már a hétfő esti előadásra is árusít a pénztár.

Ma este Orpheus a pokolban. Offenbach híres operetteje az Orpheus a pokolban kerül színre ma este a Magyar Színházban. Kolbay Ildikóval, Mende Klárral, Farkas Lilivel, László Andor-

ral, Ihász Aladarral, Leőveyvel és Réthelyivel.

Krétakör olcsó helyekkel. Vasárnap délután félhárom órák olcsó helyekkel adják elő a gyönyörű és nagyszerű Krétakör-t, ezt a misztikus 5 felvonásos kínai játékot.

Mersz-e Mária? Az idei évad pazar kiállítású revü-operetteje a Mersz-e Mária szombaton este 20-adszor kerül színre.

Nyílttér

Üzletfeleink tudomására adjuk, hogy Apter vagy Teszler Simon, Gancz József Viseul de sus, Gancz B. Jakab és Gancz Samu, Oradea, vállalatunk kötelekéből kiléptek s így semmiféle üzletkötésre vagy inkasszóra nincs joguk.

Industrie de Tesut

Viseul de sus

Helybeli agilis ügynök textil szakmába kerestetik. Erdélyben „Kincs” áruház Széchenyi-tér 6. (10)

„Universala” Román Biztosító Társaság, Ploesti. — Str. Spitalul Predingher, keres Erdély részére képviselőket és ügynőket. 299

Urifány jó családból, elmence job izr. családbhoz, anyagi érdekek nélkül, csupán családas bándmódot kíván. Ajánlatok „Család ag” alatt keretnek a kiadókba. 297

Alig használt ebédő, nagyon jutányosan eladó. Cim a kiadókban.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Nyelvtanár

hírneves specialista, garantált gyorsan, olcsón tanít angol, francia, román, német, olasz, magyar, latin nyelvet. — Strada F. David 16. 277

Hatalmas

parkettes, háromablakos, központi fűtésű, elegáns szoba, előszobával, butorral, vagy anélkül kiadó. — Ajánlatokat az Uj Kelet kiadóhivatalába „Monostori uti” jelígre kérek.

Házasságokat

diskréten és gyorsan közvetít „Zivik” házasságközvetítő iroda, Albajulia, Str. Andrei Muresan No 17. 272

Vennék egy szép úriszobaberendezést. — Cimeket a kiadókba.

Megnyílt a bucaresti óra és ékszer lerakat és

arany-beváltó, Fötér 22. Albica-bank mellett Mindenemü

Órákat

és ékszereket gyári áron vásárolhat. Óra javítások 50 lejtől kezdve 2 óvi jótállás mellett. — Fötér 22 sz.

Bivalytej

prima minőségű, garantált kóser, hazhoz szállítva is kapható Schwartz Ignacnéval, Cal. Decebal 36.

Zongoróórákat

ad végzett akadémista esetleg gyakorlással is. Cim a kiadókban.

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám



üvegcsiszolda és tükörgyár. Táblatüveg raktár és fűvezéslé vállalat. Hibás tükörök újra fonszerozása

Egy szobás esetleges 2 szobás kőbőbejárattal, fürdőszobával ellátott, elegáns garzon lakást keresek. Ajánlatokat „Ar nem számít” jelígre a kiadókba kérek.

Fiúk Jól akariátok a zsebpénzt elhelyezni Lányok

DICKENS

könyveiből vásároljatok!

A legnagyobb angol regényíró, az angolok Jókaiját av uj generációnak ismernie kell. A most kiadott olcsó kiadást Ambrus Zoltán és Voinovich Géza szerkesztik

ennél olcsóbb kiadvány nincs!

5940 oldal — 15 kötet, Egész angol vászon, aranyozott diszkötés. Megjelennek: Twist Olivér (1 kötet), Kis Dorrit (3), Dombey és Fia (3), Pickwick Club (2), Gopperfield David (3), Nehéz Idők — Karácsonyi Enek (1), Odon ritkaságok bol'ja (2 kötet). Minden hónapban egy kötet jelenik meg. Az első kötet Twist Olivért e hónapban már számtalan előfizetőnek küldtük szét. — Egy-egy kötet ára 92 lei

Tek Uj Kelet kiadóhivatalnak - Cluj

Ezennel megrendelem a Dickens Twist Olivér című kötetét 92-lei vételárért. Tudomásul veszem, hogy a szállítási költség (postán, ajánva) 15-lei, az utánvételi illeték és díj 8 lejt tesz ki s így egy kötet a pénz díozetes beküldése mellett franco 107-leibe, utánvétellel pedig 116 leibe kerül. Egyben megrendelem az ezután megjelenő 14 kötetet is. A kötet árát és szállítási költségét 107-lei egyidejűleg postautalványon küldöm. A kötet árát és a fent részletezett költségeket 115-lei kérem utávételre. Megrendelem az egész sorozatot, havonta egy-egy kötet, utánvétellel (A nem kívánt módokat fölrendő). — Az egész sorozat egyszerre is megrendelhető, mely esetben a kötetek havonta minden külön értesítés nélkül expedáltaknak.

A szállítást a Novitas könyvterjesztő vállalat, Cluj, eszközli

Olvasható aláírás
 Foglalkozás
 Pontos cím

lanka
 Március hóban
 rdinaud 21.
 yi M. utca)

met, olasz, cseh-
 ditások. Levelek
 perlatok tu-
 ir dalmi cikkek
 Dr. Man-
 sz. Telefon 831

Newyork
192650
45831
39375
52851
26500
176
0150

ESZTERKA REGINA

Irta Karl Emil Franzos

— És ezt lehetségesnek tartod?
— Egyelőre ágaskodik ellene minden idegszálam. Senki nem egyezik bele abba, hogy élete hirtelen elveszítse minden értékét. Nem tartom valószínűnek, hogy a fiu hazudott volna... És a leány levelei is elmaradoztak már vagy tízennégy nap óta.

— Ki tudja, milyen eszközökkel dolgoztak a szülei! — mondom.

— Ez lehetetlen — felelt Adolfi szilárdan. Ha ezt lehetők tartanám, nem léhék itten szemben veled, hanem már utra is keltem volna Barnow felé. Rachel nem az a leány akit okosság és célszerűségi szempontok befolyásolni tudnának. Nem az a természet, akit kényszeríteni lehet, akit szédíteni lehet, akit kifogni lehet. Én azt hiszem, hogy végső esetben elszökne hazulról és ide jönne hozzám még akkor is, ha koldusnia kellene az uton. Nagyon jól ismerem.

Sokat beszéltem még akkor délelőtt azután rábírtam, menjen a körházba és teljesítse kötelességét. Ő azonban csak akkor volt erre hajlandó, amikor megígértem neki, hogy ha válasz jön, azonnal értesítem őt.

Másnap kora reggel jött a felelet: „Igenis, Rachel jövő kedden férjhez megy Piukusz marhakereskedőhöz. De mi közöd hozzá?”

Jó anyám parszé nem sejtette mennyire közel áll hozzám ez az ügy. Azonnal utrakeltem és Adolffoz siettem. Szívem dobogott, amikor meghuztam a csengőnyit. Öreg háziasszonya fogadott.

— Hál istennek, hogy itt van — szólt barátságosan. Borzasztó sokat szenvedtem egész éjjel. Képzelmé, tegnap délután a doktor ur levelet kapott Polyákországból, odateszem a lámpája mellé, mint rendesen, hogy azonnal megtalálja, amikor hazafér. Ha azonban tudtam volna, hogy milyen rossz hírek vannak a levélben kedves uram, én egy becsületes asszony vagyok, de ezt a levelet elsílyesztettem volna, isten engem úgy segítjen. De hallja csak. Este korán megérkezik a doktor ur és felkendezve kérdezi. Nem volt-e itt valaki. „Nem — mondom — de jött egy levél Polyákországból” — „Hol a levél?” — kérdezi. Utána kap, feltépi és olvassa. Bizonyára valami nagyon borzasztó dolog állhatott benne, mert a doktor ur hirtelen elhalványodott, reszkedett és szemei égtek. Aztán hirtelen elhajította magától a levelet, hangosan felkacagott. Borzasztó volt hallani, a szívem dobogása is elalott, úgy nevetett, mint egy örült. Aztán körülnézett olyan szemekkel amilyeneket én még sohasem láttam és rámondott: „Takarodjon ki!” Isten bocsássa meg a bűnömöt, de én ilyesmít életemben még nem éltem meg. Persze sietve kimentem. De azért mégis csak halgatóztam és hallom, hogy bent a doktor ur gyorsan fel és alá sétál, majd leül és kétségbeesetten nyöszörög a díványon. Nem is tudom elmondani, milyen borzalmas volt ez a nyöszörögés és én nagyon megijedtem. Mert tudja-e, két évvel ezelőtt nagy szerencsétlenség történt a házban, a szomszéd asszonyomnál, ott is egy fiatal patikus megmérgezte magát szerelmi bánatában. Hallottam, hogyan nyöszörögött, hogyan kinyúlott és vergődött, épen úgy halgatóztam, mint a doktor ur hőrgése. Gondoltam magamban, itt valami baj történt, bűnságot erőltettem magamra és beléptem a szobába. A doktor ur felállt és nagy szemekkel rámmeredt.

— En vagyok — mondom — doktor ur beteg talán?
— Nem vagyok beteg, — mondja — csak szeretnék egészen magamra maradni.

Elmegyek, de az egész éjjel nem tudok aludni.

Nem hallgattam tovább az asszonyt és beléptem a szobába. Adolf mozdulatlanul ül a karosszékben, fejét arca közé szoritotta. Azt hittem alszik, azonban léptem zaja felébresztette, kezét leeresztette és felállt. Le nem irhatom, milyen borzasztó állapotban volt.

— Olvasd — mondotta — röviden és rekedten. Ideadta a levelet, amely az asztalon feküdt. A levél így szólt:

„Doktor ur, bocsásson meg, de csak most írom meg Önnek, hogy tévedtem. Én nem szeretem Önt, csak barátságban voltam magával. Tulajdonképpen ezt mindjárt észrevettem magamon, de nem volt bátorságom ezt Önnek előbb megírni. Azért írok most magának, hogy közöljem a hirt, miszerint a jövő héten Chaimmal házasságot kötök. Ön azt hiheti, hogy ezt kényszerből teszem, de ez nem igaz, én ezt saját elhatározásomból teszem. Bocsásson meg doktor ur, de tévedés volt. Rachel.”

Tévedés volt — kiáltott Adolf kétségbeesetten és összeesett.

Négy év telt el azóta. A tavasz ismét zöldbe borította a természetet. Ott ültem a nagy tompa város egyik házában és forró homlokomat egy kéziratra tapasztottam. A szolga belépett és névjegyet hozott: „Dr. Adolf Leiblinger.”

Az ur — mondotta — kint várakozik. Magam rohantam az ajtóhoz, kinyitottam. Barátomat már két év óta nem láttam. Azóta, hogy hozzám jött és röviden és hidegen kijelentette:

— Holland orvosi szolgálatba léptem és megyek Batáviába, isten veled! Két év óta alig változott. Ugyanaz a sápadt arc, ugyanaz a sötét dacos nyugalom. Csak barnább lett a tropikus naptól.

— Ismét Európában! — üdvözöltem. Nagyon szép föléd, hiszen jól tudod, mennyire lebeszéltelek. Az ilyen klíma valóságos öngyilkosság.

— Igazad van — felelt nyugodtan — bizony öngyilkosság volt.

— Most tehát itt maradsz ugye?
— Igen, már nincs semmi örömöm az életben, de ez nem is okoz fájdalmat nekem. A halál, azt hiszem, közömbösen fog érinteni, de ha élek, akkor úgy érzem, kötelességem magam hasznosítani. Szeretném magamat vagy Bécsben, vagy valahol külföldön magántanárrá képesíttetni.

— Ennek igazán örülök, — mondtam — különben sohasem vesztettem el a reményemet arra, hogy az idő valamikor mégis csak meggyógyít...
— Te azt hiszed, az idő fog meggyógyítani. Nos, a gyógyulást más idézte elő. És pedig egy levél, amit Racheltől kaptam.
— Levél? Tőle?
— Ugy van. Mihelyt megkaptam a levelet, azonnal elutaztam Batáviából egyenesen Barnowba. Ilyen gyorsan, mondhatom neked, ember még nem tette meg a hosszú utat. És mégis elkéstem.
— Meghalt? — kérdeztem.
— Meghalt négy héttel a megérkezésem előtt.
— Halottas ágyához kéretett talán a levélben?
— Nem. Te minden momentumát ismered ennek az esetnek, kötelességem tehát, hogy megmutassam neked az írást.
Ideadta a készenlétben tartott levelet. Reszkető, alig olvasható vonásokkal írta Rachel a következőket:
— Nemsokára tavasz lesz, de úgy érzem, hogy én nem fogom megérni a lombvirulást, azért írok magának, amíg kicsiny erőmből felik. Nem is magam miatt teszem, inkább magáért. Magam miatt csak azért, hogy ne gyűlöljön és ne vessen meg halá-

lom után, maga miatt pedig, hogy ezuttal enyhítsek fájdalmam. És nehogy azt gondolja, hogy ön egy leányt szeretett, aki rossz volt és aki nem érdemelte meg az ön szeretetét.

— Hazudtam, amikor ezelőtt négy évvel utoljára írtam magának. En szerettem magát és ma is szeretem, aminthogy halálomig is szeretni fogom. De épen e szeretet miatt váltam el öntől örökre. Ne csóválja a fejét és ne csodálkozzék a különös szavak fölött. Nem lett volna tiszta szerelem ha azt az apám átkával és anyám kétségbeesése árán vásároltam volna meg. Azonban ezt valahogy le tudtam volna győzni magamban. Csak egyet nem lehetett volna kiegyenlíteni! Maga annakidején mosolygott ezen, de ez mégis igaz volt. Az ön állása egyrészt és másfelől az a nevelés, amelyben engemet részesítettek, ezt kiegyenlíteni nehéz dolog lett volna. Sokáig tartottak engem tudatlanságban a szüleim, sokkal több ideig, semhogy bele tudtam volna helyezkedni a maga világába. Nem tudtam volna megérteni magát, a maga fájdalmát s a maga örömeit és ez számomra is talán fájdalmas lett volna. És egy napon bizonyára megtörtént volna, amit én meg is isoltam magának a romok között, hogy azt mondotta volna: „Átkozott legyen az óra, amikor ezt a nőt feleségül vettem.” Tudom, ön nem taszított volna el magától, de boldogtalanok letünk volna. Maga még boldogtalanabb mint én.

— Mindezt jól láttam és világosan felismertem és mert annyira szerettem magát, nem akarom, hogy miattam boldogtalanul valjék. Azert úgy határoztam, hogy csak magam leszek boldogtalan és megmondottam Chaimnak, hogy őt akarom férjül és akkor történt, hogy megírtam magának ama levelet. Azonban, ha önnel szemben hazudtam, véglegesen meg is az igazat mondtam. Megmondottam neki, mint áll a dolog velem, hogy nem szeretem, ellenben hűséges cselédile akarok lenni. Erre ő azt felelte: „Ldövel majd másként lesz.” Tudtam, hogy ezen idő nem igen fog változtatni, a szenvedéseket tehát magamra vállaltam. Ez idő volt így és emiatt nem is panaszkodtam.

De meg kell mondanom, hogy gyöngé voltam a fájdalmak számára. Beteg és sápadt lettem, szívem annyira dobog, hogy gyakran rosszul vagyok, egyre gyöngülök és úgy érzem, hogy nemsokára meg fogok halni. De nem félek a haláltól és hálat adok istennek, hogy ilyen rövid ideig mérte rám a szenvedéseket, nem pedig egy hosszú életen keresztül. Mi keresni valóm lett volna sokáig ezen a földön.

A halált mindig boldogságnak éreztem és reméltem eljöveteleit attól az órától kezdve, hogy elhatároztam önnek megírni ezt a levelet. Nem hittem volna, hogy ilyen gyorsan következik be. Ime most már tisztán áll ön előtt!

Ugy érzem, isten határozott fölöttem, hiszen a mi istenünk jószágos és könyörületes. Még egyszer köszönöm magának a hozzám való szeretetét. Szegény, sötét életemben maga volt a világosság és vigasz, maga boldogított és igazán ártatlan volt abban, hogy én szenvedtem. Bocsássa meg nekem azokat a szenvedéseket, amiket okoztam önnek. Ez az utolsó kéréssem, hiszen nemsokára meghalok.

Azonban még egy kéréssem van magához. Kérem teljesítse, hogy a sirban nyugalom legyen. Az ön barátja, a doktor fia azt írta ide, hogy

ön nagyon messze országban van, ahol a nap erősen tüzel és az idegek majdnem mindnyájan valamit rossz lázas betegségben pusztulnak el. Azt is írta, hogy maga afölött való kétségbeesésében utazott oda, mert engem nem tudott feleségül venni. Nem tudom elmondani, hogy a hír óta mennyit szenvedtem és ha el tudnám mondani, ön bizonyára nem hinné el. Egy kéréssem van, menjen el ebből a gyilkos országból. A szívem azt diktálja nekem, hogy ön a legügyesebb orvosok egyike. Kérem, jöjjön ide és segítsen a szegény embereken.

Az édesanyja imakönyvét, amelyet ön egyszer nekem ajándékozott, magammal viszem a sirba.

Éljen boldogul és legyen szerencsés. Amikor ön ezt a levelet olvassa, én már bizonyára halott leszek. Rachel.”

Felemelkedett és nyugodtan mondotta:

— Most már tudod, miért jöttem vissza Európába és miért fogok itt maradni. Szervusz! A viszontlátásra!

Azonban nem hagyta el a szobát. Felemelkedett és pillanatokig szótlannul állt mellettem. Azután karjaim közé esett és halkán, szivettépően, felcsuklott:

— Ó, miért kellett ennek így jönnie? Miért?
Én magam sem tudok felelni e kérdésre és azért nem merek egyetlen szót hozzátenni ehhez a történethez.

(fordította: Szabó László.)
Végo.

Ruhák
legdivalósbabban készítenek
Áron Davidnál
Cul. Calea R.
Ferdinand
32.

A regény mestereinek újabb kötetei

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Kellermann: A Schellenberg testvérek 136
Rudyard Kipling: Naulahka 146
— A fész kialudt 146

Kessel: A véres puszt 12
Stefan Zweig: Első élmény 122
Berend Mikósné: Szuktetű talaj I-II. 476

Szine-java könyvek legújabb kötetei (250—300 oldal)

W. Maugham: A magus 55
E. M. Hull: A sejk 55
Dominik: Az égő piramis 55

Drouaie: A fejedelmi autó 55
Dekobra: Leányszöktetés 55
A. Bennett: Lprd Raingo 55
Duse: Dr. Smirni naplója 55
Rosnz: Gyönyörű Páris 55

Nova regénytar

Werner: Kuzdelem a boldogságért 64
— Dacos szerelem 64

Lehne: A grófnő szerelme 64
— Kié vagyok 64

Aelersfeld—Ballstrem: Régi történetek 64
Braun: A hármás hurok 64
C. Braun: Gyémántbűnök 64
Rosenhayn: A titokzatos fénykép 64

Hirdessen az Uj Keletben

Nyomatott a „Cartea Românească” körforgogépén, Str. Dorebanilor 14—16.

ön nagyon messze országban van, ahol a nap erősen tüzel és az idegek majdnem mindnyájan valamit rossz lázas betegségben pusztulnak el. Azt is írta, hogy maga afölött való kétségbeesésében utazott oda, mert engem nem tudott feleségül venni. Nem tudom elmondani, hogy a hír óta mennyit szenvedtem és ha el tudnám mondani, ön bizonyára nem hinné el. Egy kéréssem van, menjen el ebből a gyilkos országból. A szívem azt diktálja nekem, hogy ön a legügyesebb orvosok egyike. Kérem, jöjjön ide és segítsen a szegény embereken.

Az édesanyja imakönyvét, amelyet ön egyszer nekem ajándékozott, magammal viszem a sirba.

Éljen boldogul és legyen szerencsés. Amikor ön ezt a levelet olvassa, én már bizonyára halott leszek. Rachel.”

Felemelkedett és nyugodtan mondotta:

— Most már tudod, miért jöttem vissza Európába és miért fogok itt maradni. Szervusz! A viszontlátásra!

Azonban nem hagyta el a szobát. Felemelkedett és pillanatokig szótlannul állt mellettem. Azután karjaim közé esett és halkán, szivettépően, felcsuklott:

— Ó, miért kellett ennek így jönnie? Miért?
Én magam sem tudok felelni e kérdésre és azért nem merek egyetlen szót hozzátenni ehhez a történethez.

(fordította: Szabó László.)
Végo.

Ruhák
legdivalósbabban készítenek
Áron Davidnál
Cul. Calea R.
Ferdinand
32.

A regény mestereinek újabb kötetei

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Kellermann: A Schellenberg testvérek 136
Rudyard Kipling: Naulahka 146
— A fész kialudt 146

Kessel: A véres puszt 12
Stefan Zweig: Első élmény 122
Berend Mikósné: Szuktetű talaj I-II. 476

Szine-java könyvek legújabb kötetei (250—300 oldal)

W. Maugham: A magus 55
E. M. Hull: A sejk 55
Dominik: Az égő piramis 55

Drouaie: A fejedelmi autó 55
Dekobra: Leányszöktetés 55
A. Bennett: Lprd Raingo 55
Duse: Dr. Smirni naplója 55
Rosnz: Gyönyörű Páris 55

Nova regénytar

Werner: Kuzdelem a boldogságért 64
— Dacos szerelem 64

Lehne: A grófnő szerelme 64
— Kié vagyok 64

Aelersfeld—Ballstrem: Régi történetek 64
Braun: A hármás hurok 64
C. Braun: Gyémántbűnök 64
Rosenhayn: A titokzatos fénykép 64

Hirdessen az Uj Keletben

Nyomatott a „Cartea Românească” körforgogépén, Str. Dorebanilor 14—16.

KIADÓHVA
Str. B.
SZERKESZTŐ
Éjjeli tele
ELŐFIZETES
Egész év
Félévre
Megyede
Egy óra

XI évfoly
1928 má
* 568

A

Al
Pres
a vil

Két világr
előtt a brit
Ázsiában. A
után Egyiptor
pontjába ker
és az egyptor
desben antag
tan a nacion
olyan konfli
lyeknek bel
lesznek. Me
angol protek
törtek be és
idézett elő. M
ni, hogy a b
Kihirdették a
ellen? és ha
Ibn Saud,
től odaállott
igyekezik fan
Szem előtt
rok olyan ké
lyek hatalma
rodalmak vol
kor a brit s
mit. Amikor
y bibliai páf
jával abba
lyel most T
csak nagyon
tak Britanni
ként ismertel
bőörökbe ölt
Ur ma op
repülőgépek
a ködös szig
ama nomádo
hoz csatlakoz
sziria, Egypt
teljes erjedés
vei, akik a
szárnozának,
szel, harcoss
sikságon, ah
Hatalmas h
jöttek, olyan
hám nem is
tek az Eufra
juhait italta
A francia
rámutat az
gúnak a br
mára. Kétsé
világban na
A világon
moftamedán
némoly kere
stgített, a p
nem függetl
talanságuk
ban Francia
velközmenye
ba kerülő
hogy a fran
ismét érvén
nak, a vilá
rodalmának
varokkal. A
dán fölött r
talansága n
hamedán r
inkább naci
mésztű ez
itt is van b
és Mezopotá
ben vallási,
tet visszave